

V I E N Y B Ė

71 M. 30 N.

412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

1957 M. LIEPŲ (JULY) 24 D.

Telefonas:
EV 4-0862

KAINA 15 c.

MASKVOS SPAUDA VĖL AKĖJA MOLOTOVA IR JO DRAUGUS

Dariaus ir Girėno Paminklui Statyti Komiteto nariai Brooklyne. Iš kairės į dešinę: Jonas Šaltis, Bronė Spudienė, Petras Montvila, adv. St. Briedis. Priešakyje, projektas paminklo, kurį komitetas tikisi pastatyti Lituania Aikštėje, Brooklyne. Paminklas bus iš granito su metalinių stiebu vėliava.

(Vienybės nuotrauka)

DAINŲ ŠVENTĖS KOMITETAS PRIEŠ BENDRUOMENĖS VADUS

Prieš keletą dienų Chicago's dienraščiuose pasirodė "misteriškai" suredaguotos žinutės, skelbiančios, kad pirmosios JAV ir Kanados dainų šventės komitetas nutarė veikti toliau. Kadangi prieš gerą pusmetį turėjau garbės dalyvauti to komiteto darbo užbaigtuvėse ir apie tai pranešti VIENYBĖS skaitytojams, pasijutau kiek nepatogioje padėtyje. Pranešiau apie mirtį, tačiau velionis vis dar nesirošia į kapus. Pasiteiravus paaiškėjo štai kas. Kaip jau buvau pranešęs, dainų šventės komitetas gautą pelną padalino įvairiems su daina ir jos puose-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

lėjimų susijusiems reikalams, 2.500 dolerių palikdamas ateinančios dainų šventės ruošai. (Komiteto nariai puikiai žino iš savo patyrimo, kaip sunkų pradėti šventės ruošą be pinigų.) Į tą sumą pretenduoja bendruomenės vadai, laikydami save komiteto "testamento" vykdytoju. Deja, komiteto dauguma abejoja bendruomenės vadų kvalifikacijomis tam reikalui. Todėl savo paskutiniame posėdyje komitetas 8 balsais prieš 1 (bendruomenės kultūros

fondo pirmininko balsą) nutarė savo "testamentą" vykdyti pati iki bus sudarytas tinkamas komitetas naujai dainų šventei ruošti.

Likimo ironija lėmė, kad prieš kelias dienas bendruomenės Chicago's apygardos pirmyninkas dr. J. Bajerčius DRAUGO bendradarbiui skundėsi, kad, kalbant apie dainų ir šokių šventes, užmirštama pagarbinti jų tikrasis rengėjas -- bendruomenė. Dainų šventės komiteto nutarimas gyventi toliau, buvo geras atsakymas. Dainų šventės tikrieji kaltininkai yra dainos mėgėjai ir chorų veikėjai, A.

Po keleto dienų pertraukos, Sovietų spauda vėl pradėjo pulti pašalintus iš partijos ir vyriausybės viršūnių komunistų vadus, Malenkovą, Molotovą, Kaganovičių ir Šepilovą. Komunistų partijos organas Prayda praneša apie eilę naujų masinių mitingų, įvykusių

įvairiuose miestuose. Tuose mitinguose ypač griežtai buvę smerkami Molotovas, Malenkovas ir Kaganovičius.

Pravda juos vadina "antipartine grupe", turėjusia tikslą pažeminti komunistų partijos prestižą ir t.t.

Juri Francev, buvęs užsienio reikalų ministerijos spaudos departamento direktorius, tame pačiame Pravdos numeryje pikta puola buvusio savo viršininko Molotovo politiką. Jis tvirtina, kad Molotovas visą laiką priešinęs pagrindiniam komunistų partijos sekretoriaus Chruščiovo įsitikinimui, būtent, kad karas su kapitalistiškėmis valstybėmis nėra neišvengiamas.

Manoma, kad ši nauja kampanija prieš Malenkovą, Molotovą ir Kaganovičių turi tikslo išlaikyti paskutinius jų šalininkų likučius Sovietų Sąjungoje.

Iki šiol Sovietų spauda pranešė tik apie Malenkovo pašėrimą tvarkyti vienos elektros stoties reikalus Mongolijos pasienyje. Apie kitų Molotovo, Kaganovičiaus ir Šepilovo, pašėrimus Sovietų spauda tebe tyli.

ALBINAS TREČIOKAS IŠVYKSTA Į EUROPA

Albinas Trečionas, Jr. su žmona Aldona ir 9 mėnesių dukrele ši trečiadienį Independence laivą išvyksta tarnybos reikalais į Europą. Trečionas, Jr., iki šiol tarnavęs Washingtone, Europoje bus apie porą metų.

Praletą sekmadienį Arlington restorane, Brooklyne, Trečionams buvo surengtos išleistuvės. Dalyvavo Trečionų tėvai, Albinas ir Jleva Trečionai ir Jonas ir Ona Vajaičiai, be to, Budrečiai, Abraičiai, Siliūnai, Simėnai, Baltai, Mačiulaitis, Kruzė, Motuzai, taip pat Trečionų dukrelės krikštėčiai, Vytautas Čemlus ir Marija Tubelytė-Kuhlman. Viso apie 50 asmenų.

Dziyvonas, J. Kreivėnas, J. Kudirka, V. Radžius ir A. Stephens, sudarę komiteto branduolį ir tuo reikalu pradėję rūpintis dar prieš bendruomenės atsiradimą. Bendruomenės nuopelnas yra tik tas, kad ji paskolino pinigų gaidom išleisti ir avansui už salę sumokėti, viso apie 1.000 dol., už tai ji buvo paskelbta šventės "globėja". Dar neteko girdėti, kad garbės globėjas skelbtųsi esą ir tėvas bei motina kartu.

Čiurlionio ansamblio dirigentas A. Mikulskis, būdamas Chicagoje tautinių šokių šventės proga, ragino Chicago's chorų veikėjus kartu "ką nors" padaryti bendruomenės seimo, New Yorke metu. Kaip žinia, ankščiau buvo užsimuota surengti simfonijos koncertą ir pastatyti "misteriją". Kalbama, kad nuo pirmojo sumanymo atsisakyta, nes jis per daug kainuosius, lie-tuviai nesą simfoninės muzikos mėgėjai, nesą "representati- nių" kūrinių ir t.t., o dėl antrojo -- misterijos -- neliko daug vilčių, kad atsirastų toks genijus, kuris tą tinkamą pastatymui "misteriją" parašytų. (Tęsinys 5 psl.)

● Iš Maskvos pranešama, kad Petro Didžiojo įlanka, Jūrų jurtai į Vladivostoko uostą, uždaryta užsienio valstybių laivams ir lėktuvams. Valstybės departamentas pareiškė, kad tai nulečia Amerikos, kurios laivai Vladivostoko uosto nelanko.

● Prancūzijos vyriausybė svarsto 10 metų planą Alžyro ūkiui pagerinti bei neturtui pašalinti. Prancūzai mano, kad tai yra pagrindinė Alžyro nacionalistų sukilimo priežastis.

● Van Dong, komunistinio Šiaurės Vietnamo premjeras, formaliai pasiūlė tartis dėl Šiaurės ir Pietų Vietnamo sujungimo. Tai jau trečias iš eilės jo pasiūlymas šiuo reikalu.

● Nizamas, buvęs Hyderabado veldovas, laikomas turtingiausiu žmogumi Indijoje, atrodo, turės mokėti mokesčius. Indijos parlamentas rengiasi išleisti įstatymą, kuris palies ir buvusius princus, iki šiol nemokėjusius mokesčių. Manoma, kad Nizamo turtai siekia du milijonus ir 100 milijonų dolerių.

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886
Juozas Tysliava
Editor and Publisher
Vytautas Gedgaudas
Managing Editor
Vytautas Meskauskas
Associate Editor
Valerijus Tysliava
Business Manager

Editorial and Business Offices:
412 Bedford Ave., Brooklyn 11,
N. Y. Tel. FVergreen 4-0862.

Entered as Second Class Matter
October 23, 1907 at the Post
Office of Brooklyn, N. Y.

SUBSCRIPTION RATES: USA,
Canada and Other Countries,
\$7.00 for One Year.

ADVERTISING RATES on appli-
cation.

Pagaliau jie
prisipažįsta...

Okupaciniame rusų kalba
leidžiamame laikraštyje Sov-
jetskaja Litva Prekybos ministe-
rio pavadootojas rašo:

"... Lietuva yra didelių miš-
kų kraštas. Mūsų Zvejybos pra-
monė yra reikalinga labai didelio
medžio gaminių kiekio, kuris
būtų labai lengvai galimas
padengti iš vietinės gamybos.
Bet taip nėra. Kasmet iš Lietu-
vos išvežama tūkstančiai stati-
nių į Ukrainą, Baltgudiją ir pa-
čia Tarybų Rusiją. Vien tik pe-
reitais metais iš Lietuvos buvo
išvežta 414.000 medinių dėžių
ir statinių, kurių transportui ge-
ležinkeliai privalėjo duoti 1000
vagonų.

Kitas pavyzdys. Mes Lietu-
voje turime tris cukraus fabri-
kus, kurių gamyba yra didėję ir
pakankama respublikos poreik-
lavimui patenkinti. Bet tik 20%
Lietuvoje pagaminto cukraus
lieka vietos rinkai. Likusis cuk-
rus išvežamas į Lvovą, Estiją ir
Latviją. Mes patys esame pri-
versti trūkstantį cukrų įvežti iš
Ukrainos, kurios natorolis sudaro
virš 1000 km.

Dar kitas pavyzdys. Klaipė-
doje yra trąšų fabrikas. Iki 1955
metų šis fabrikas buvo aprūpi-
namas vietinėmis žaliavomis,
tačiau nežinia kuriais sumeti-
mais staiga tos žaliavos buvo
pradėtos gabenti net iš Uralo,
daugiau kaip iš 3000 km.
Užuot Klaipėdoje pagamintas
trąšas sunaudojus vietoje, jos
buvo vežamos į Ukrainą, Le-
ningradą ir Sibirą. Šiam trąšų
pervežimui perreitas metalas iš
geležinkelijų buvo pareikalautas
daugiau kaip 500 vagonų. Yra
aišku, kad šitokie dalykai yra
tikrai neproduktyvūs, -- bai-
gia savo straipsni Prekybos mi-
nisterio pavadootojas.

Čia tekstu tik pastebėti, kad
daug metų "komunistinio pla-
navimo" prireikė, kol okupaci-
nės valdžios pareigūnas pris-
galvojo iki šios paprastos tiesos.

Reikia pasakyti, kad kelias,
kuriuo komunistai eina prie tie-
sos, yra labai keistas ir vin-
guotas. Kas vakar buvo negin-
clijama tiesa, šiandien melas ir
-- priešingai. Pavyzdžiui, bu-
vęs Stalino valios vykdytojas
Lietuvoje, Antanas Sniečkus,
šiandien pripažįsta, kad asmenų
kulto laikais Lietuviams buvo
padaryta daug skriaudų, kurias
dabar tenka atitaisyti...

MES DALYVAUJAME
SKAUTŲ SĄSKYDYJE

Pereltam Vienybės numery-
je Jūs klausiate, kodėl mūsų
skautai nedalyvauja tautinėje
amerikiečių skautų džiamborė-
je, Valley Forge, Pa., kuri
savo dalyvių gausumu prašoka
visas iki šiol buvusias pasau-
lio skautų džiambores.

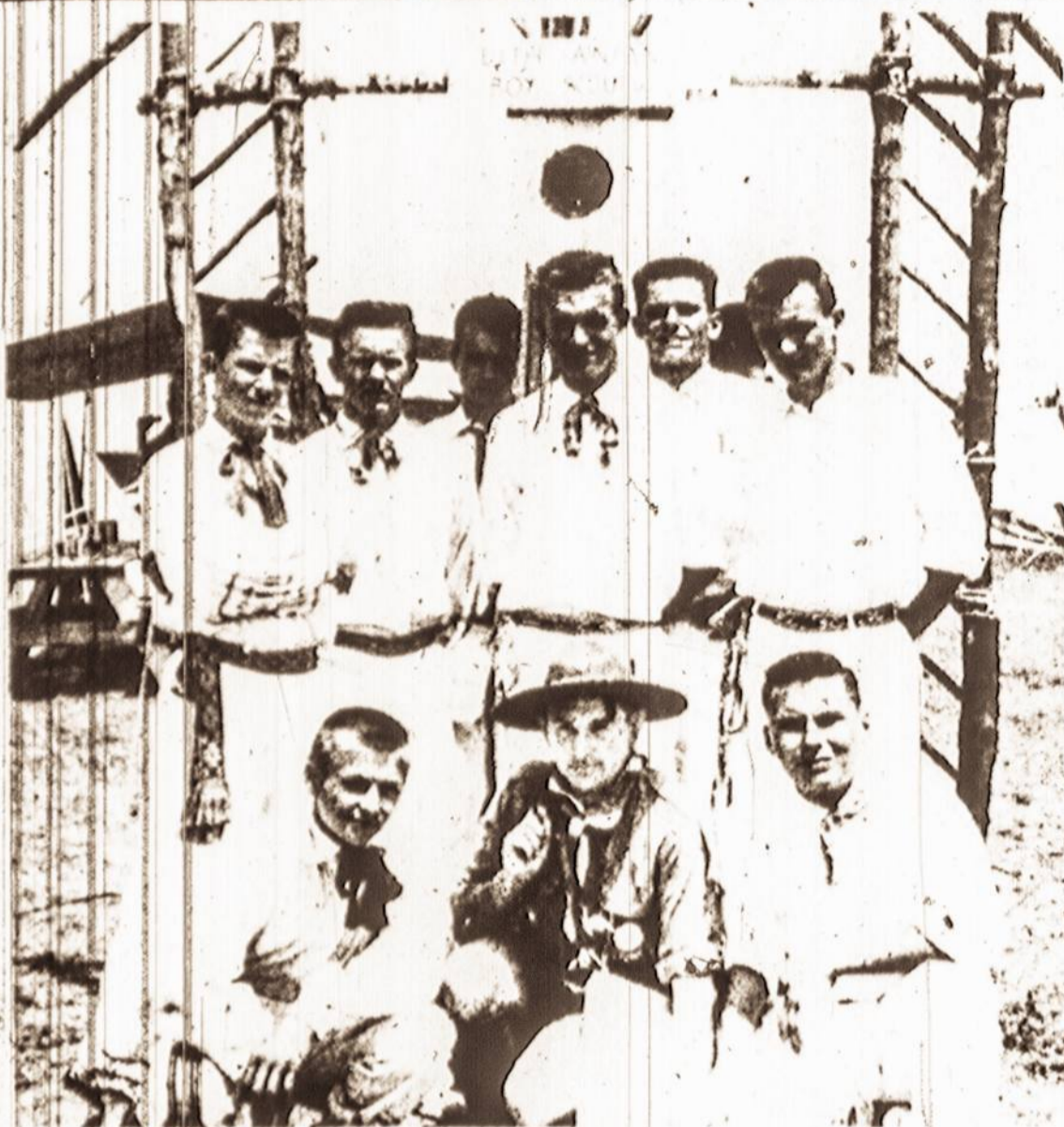
Šiuo reikalu noriu Jus ir
Vienybės skaitytojus painfor-
muoti.

Lietuvių skautų representa-
cinis vienetas dalyvauja šia-
me sąskrydyje. Jau prieš ke-
lis mėnesius toks vienetas
buvo sudarytas, ir jis labai
uolai šiam sąskrydžiui ruošė-
si. Mūsų reprezentantai net
keliis kartus savaitėje dary-
vo suelgas, kur gilindavo savo
praktiško skautavimo žinias,
mokėsi lietuviškų dainų, tau-
tinių šokių, ruošė lietuviškų
rankdarbių parodėlę ir kitose
srityse lavinosi, dirbo, idant
tinkamai atstovautų Lietuvą
šioje milžiniškoje stovykloje.

Lietuvos Skautų Brolijos
Vyriausiojo Skautininko po-
tvarku tokį vienetą buvo pa-
vesta sudaryti rytinio JAV pa-
kraščio vadeivai v. s. A. Ma-
toniui. Vienetas yra sekančios
sudėties: vadovas -- skn. M.
Manomaitis iš Bostono, skil-
tininkas R. Zidžiūnas iš Wor-
cesterio, paskiltininkas G.
Čepas iš Bostono, Skautai K.
Matonis, V. Gallūnas, A. Gar-
sys ir V. Gedmintas iš Wor-
cesterio ir B. Baraitis ir A.
Sinkys iš Bostono.

Džiambore baigiasi liepos
21 d. Tiklu, kad mūsų džiambor-
boristai savo išpūdžiais pa-
sidalins ir su Vienybės skai-
tytojais.

Romas Kezys
N. Y. skautų turtininkas

Lietuvių skautų grupė, dalyvavusi Amerikos skautų sąskrydyje, Valley Forge, Pa. Priešakyje (su skrybėle) pakt. Antanas Banionis, dabar išvykęs atstovauti lietuvius panašiam skautų sąskrydyje, Anglijoje.

Iš akademikų skautų stovyklos

Vos užsibaigus išpūdingiems
jaunimo kongreso ir tautinių
šokių šventės garsams, Aka-
deminis Skautų Sąjūdis suren-
gė savo nariams vasaros sto-
vyklą New Buffalo, Ind. Sto-
vyklai laikas buvo labai tin-
kamai parinktas, ką patvirtina
rekordinis stovyklautojų skai-
čius -- 92 registruoti sto-
vyklautojai. Tai gausiausia
iki šiol buvusi A. S. S. sto-
vykla. Nors didžiausią sto-
vyklautojų dalį sudarė Chi-
cago -- Urbano studentija,
tačiau atstovų buvo ir iš Cle-
velando, Detroito, New Yorko,
Waterburio, Los Angeles, To-
ronto (Kanada), Omaha, Nebr.,
Worcester, Mass., Elizabeth,

N. J. Gi savaitgalį suvažiavo
ir gražus būrys svečių.

Stovyklos darbotvarkė ne-
būvo perkrauta užsiėmimais.
Ji buvo skirta daugiau poilsiui.
Bet ir nenuostabu; didelė da-
lis Jaunimo Kongreso rengėjų,
jų tarpe ir rengimo k-to p-kas
A. Mickevičius, stovyklavo;
gi jiems poilsis po tokio didelio
darbo buvo tikrai reikalingas.
Bet buvo išklaudyta visa
eilė vertingų pašnekesių: fl.
A. Avižienio "Profesinis pa-
siruošimas ir Lietuvoje grįži-
mo klausimas", fl. Br. Kviki-
lio "Lietuvių politinės parti-
jos ir rezistenciniai sąju-
džiai", fl. V. Stasiškio "Skau-

tybė vyresniesiems", gabės
nario prof. St. Kolupallos "Ka-
rasime Lietuvoje", fl. A.
Palčiausko "Skautiškoji ideo-
logija". Be to, keli pusdien-
niai buvo paskirti diskutuoti
įvairius A. S. S. veiklos as-
pektus. Čia pažymėtina: nus-
spręsta sudaryti juostelių ar-
chyvą, kur Lietuvai brangūs
asmenys įkalbėtų jų atminty-
je esančias ir niekur nespau-
dintas mintis, kad jos gyvu
žodžiu pasilikėtų mūsų jaunes-
niajai kartai.

Kadangi liepos 6-7 d. suka-
ko 10 metų nuo A. S. S. įkūli-
mo, nuspręsta ta progą susukti
A. S. S. gyvenimo filmą. Šiuo
reikalu rūpinsis Los Angeles
skyrus. Be to, nutarta išleisti
A. S. S. nario kun. Nekrašiaus
daktarato disertaciją "Tautos
sąvoka", kurią autorius išvers
iš Italų į lietuvių kalbą.

Stovyklos vadovybę sudarė:
fl. V. Stasiškis - viršininkas,
senj. R. Kezys - adjutantas,
J. Raibužis, S. J. - kapelionas,
t. n. J. Pesytė - mergaičių ko-
mandantė, senj. J. Ulėnas -
vyrų komendantas, fl. A. Du-
dzila - programos vedėjas, t. n.
D. Bartuškaitė - piniginių rei-
kėlių vedėja. Virtuvės šeim-
ninkė buvo t. n. M. Grigaravi-
čiūtė, kuri su kitų sesių pa-
galba skaniai ir socialiai maiti-
no stovyklautojus.

Stovykloje buvo išleisti 5
laikraščio numeriai, kurių re-
dagavo A. Banelis. Čia tilpo
įdomiausios stovyklos aktua-
lijos, dainų tekstai, vadovybės,
potvarkiai ir kt.

Kiekvieną rytą kapelionas
laikydavo mišias, kurių metu
per Michigano miškus nuska-
bėdavo lietuviškos giesmės.
Gi išklause pašnekesio ir pa-
valgę pietus, stovyklautojai
traukdavo per smėlietą mišką į
Michigano ežerą.

Vakarais, kai visi stovy-
klautojai susirinkdavo prie
laužo, buvo galima visko iš-
girsti, čia griausmingai nu-
skambėdavo ir studentiškas
"o jerum, jerum", ir skautiš-
kas "Dievui, Tau, Tėvyne, ir
žmonijai" ir ilgesingai tylūs
armoniškos tonai, kurie prim-
nė kažkieno akis, juodas blak-
stienas ir tylias naktis. Laužų
pasirodymuose ypač aktyvūs
buvo Urbano studentai, prie-
kyje su inžinerijos doktorantu
A. Avižieniu. Nuo jų neatšili-
ko ir tradicinis humoro laikra-
ščio "Sumuštinis", redaguo-
jamas R. Vėžlio.

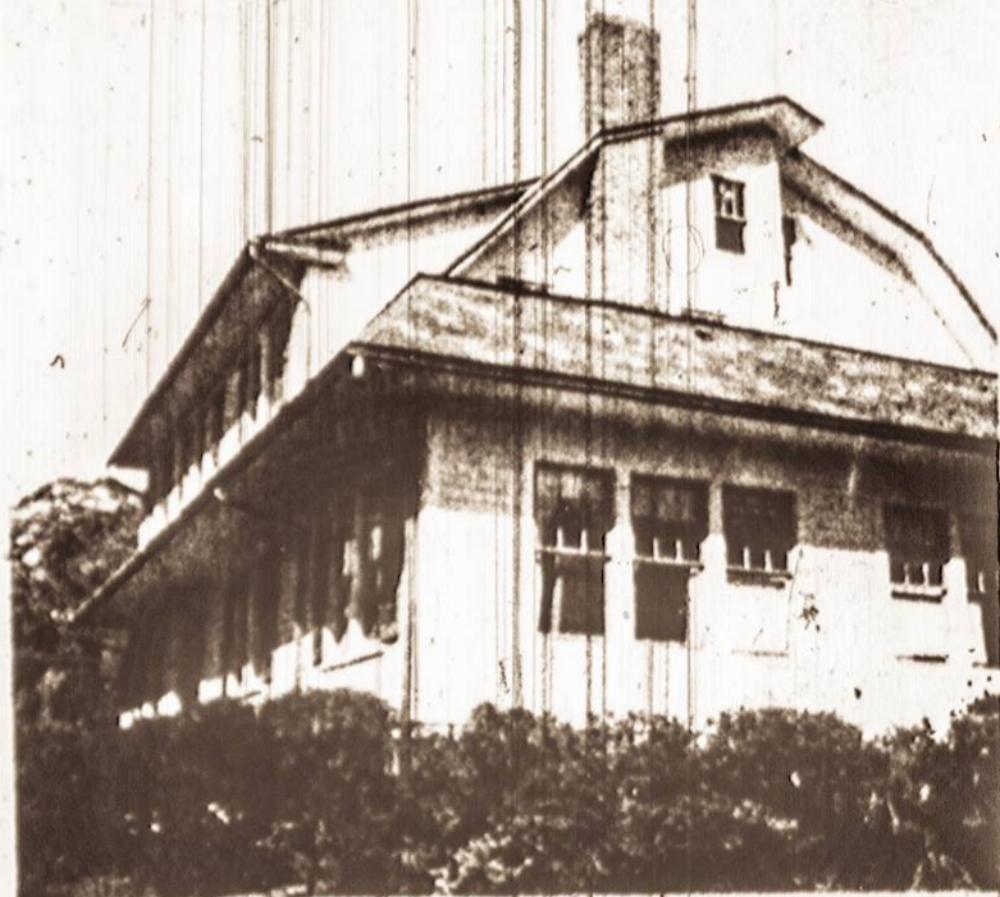
Ypač malonios valandos bu-
vo praleistos ant baltutėlio
kaip, sniegas, smėlio, kuris
plačių ruožų juosė Michigano
ežerą.

Sunku būtų stovykloje nebu-
vusiam nupasakoti tą pulką
lietuvišką studentišką nuotai-
ką, kuri vyravo visą stovyklos
laiką.

Atvykustam iš rytinių pa-
kraščių per trumpą laiką susi-
daro išpūdis, kad Chicagoje
akademiniis gyvenimas, kaip ir
bendras, lietuviškas veikimas,
yra gyvas, ir stiprus. Todėl
svarbu, kad Chicago - Urba-
no studentija savo gražiu pa-
vyzdžiu duotų toną ir atei-
tyje visai lietuvių studentijai.

R. K.

Apie Kraunaičių vasarvietę

Kraunaičių vasarvietė, kuriame šiuo metu atostogauja nema-
žai New Yorko lietuvių.

Daugelis galvoja, kaip iš-
trūkti iš niūraus miesto, kaip
geriau praleisti kad ir trumpas
atostogas, kaip sustiprinti
sveikatą ilgim mėnesiams.

Taip besirūpindamas, aš
susiradau vietą pas Edvardą
ir Sofiją Kraunaičius, kurie
turį pulką vasarvietę Cats-
kille kalnų viršūnėse -- Andes,
N. Y. Kraunaičiai, kaip ir da-
gėlia tremtinių, ilgus metus
dirbą, pagaliau nutarė išsikel-
ti iš miesto. Jie įsigijo 54
akrų žemės ūkį. Jis priklauso
kažkokiam turtuoliui. Dabar
šie namai paversti poilsio na-

mais. O čia kalnai... Kraunai-
čių poilsio namai pavadinti,
pagal Druskoninkus, Druskonie
Hall, Andes, N. Y. Kiekvienam
lengvai pasiekiami, o atvykęs
Druskonie Hall tikrai ras-
si, ko ieškai po miesto nuo-
vargių. Kada mieste šylti, tai
Druskonyse, Kraunaičių vasar-
vietėje, dažnai turi ir megsti-
ni apsilikti.

Druskonų vasarvietėje ne-
tik gyvenamieji namai pulkui,
bet ir visas kaimas, apaugęs
didžiuliais medžiais, -- pušis,
eglėmis. Ir pievos taip
rūpestingai sutvarkytos, o apy-

Nepamirškite
atnaujinti
prenumeratą

Ilkės valzda! Kraunaičių
vasarvietę supa ne tik puikus
sodas, bet ir miškas, kuriame
pasivaikščiojimas primena
Lietuvos miškus.

Dažnai mes svarstome, ko-
dėl lietuviai nesilima biznio.
Bet štai Sofija ir Edvardas
Kraunaičiai sukūrė lietuviams
pulkią poilsio vietą.

Edvardas Kraunaitis, Lietu-
vos generalinio štabo pulki-
ninkas, kavaleristas, buvęs
gusarų pulko vadas. Jis buyo
du kartus Lietuvos laisvės ko-
vose sužeistas, sunkiai valdo
vieną ranką, bet kaip jis dirba
savo ūkyje, kaip jis rūpinasi
svečiais... O kaip šeimini-
kė pulkiai gamina lietuviškus
valgius. Žodžiu, pas Kraunai-
čius kiekvienas gali pailsėti
ir pataisyti sveikatą. Nuvykti
lengva, autobužais ir automo-
bilais.

DRUSKONIE HALL
Catskill kalnuose dar prima
vasarotojų užsakymus. Rašyti
ar skambinti:
Sophie Kraunaitis
Druskonie Hall, Andes, N. Y.
Tel. Andes 2781

PASAULYJE

● George A. Schmidt, River-view Amusement Park kompanijos prezidentas, miręs birželio 3 d., paliko 600,000 dolerių. Šiame parke Chicagos lietuviai (Margutis) rengdavo savo piknikus.

● Manoma, kad šiais metais keletas šimtų tūkstančių Sovietų turistų aplankys Kiniją, taip pat rytų ir vakarų Europos kraštus.

● Dvidešimt valstybių komitetas įspėja apie besibartinančią skėrių pavojaus Pietų Afrikos ir Vidurio Rytų kraštams.

● Tuaiso bejaus sūnus, mėginęs su automobiliu parblokti karališkų rūmų sargybini, šiuo metu yra įkalintas.

● Britanijos premjeras Harold Macmillan kreipėsi į visuomenę, ragindamas kovoti su infliacija. Anot jo, infliacija gali išstumti britus iš pasaulinės rinkos ir "grąžinti nedarbo košmarą".

● Vokiečių profesorius Otto Hahn, atominų medžiagų specialistas, pareiškė, kad niekas neišliks gyvas atominame kare. Nė vienas nuožimtis žmonių neišsigelbės, sako Hahn.

● Gen. David Samoff, žinomas Amerikos lėktuvų gamybos specialistas, sako, kad pirmą, negu atominė energija bus pakinkyta pramonė, "mes būsimė pakinkę saulės energiją."

Tradicinis Lietuvių Siuvėjų
Unijos 54 Skyriaus

METINIS PIKNIKAS

įvyksta

Šeštadienį, Liepos 27 dieną

POLISH NATIONAL HALL PARK

108-11 SUTHPIN BLVD.

JAMAICA, N. Y.

PRADŽIA 2 v. p. p.

ĮŽANGA 90 centų

Šokiamis gros siuvėjų orkestras

AN INCREASED DIVIDEND

at the rate of

3 1/4%

a year

COMPOUNDED QUARTERLY!

A dividend at the rate of 3% regular plus 1/4% extra is anticipated for the period beginning July 1, 1957, with the continuance of satisfactory earnings.

Effective July 1,

dividends will be compounded

4 TIMES A YEAR!

Start Saving Here Today!

THE *Kings County*
SAVINGS BANK

Incorporated 1869

2 CONVENIENT OFFICES:

135 Broadway at Bedford Avenue

339 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Member Federal Deposit Insurance Corporation

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601-3 SO. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON ST. PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

Steponas Darius ir Stasys Girėnas prie Lituanicos lėktuvo, su kuriuo jie prieš 24 metus perskrido Atlantą, bet žuvo Soldino miške, netoli nuo Lietuvos.

JUODU PRIEŠ 24 METUS PERSKRIDO ATLANTĄ...

Lygiai prieš 24 metus visa Lietuva su viltimi ir augančiu nerimu laukė atskrendant savo didvyrių Stepo Dariaus ir Stasio Girėno, nugalėjusių Atlantą.

Tą naktį, kai Darius ir Girėnas skrido per Vokietiją, Kauno aerodrome laukianti minia dainavo: "Atskrend sakalėlis per žalią girėlę, atmušė sparnelius į sausą eglėlę..." Tai buvo lyg baisus nujautimas, kuris patvirtino tai, kas už šimto mylių įvyko ir kò dar nebuvo praneštos radijo stotys, bet nujautė mylinčios širdys.

1933 m. liepos 15 d. iš New Yorko išskridę Darius ir Girėnas be sustojimo padarė 6,411 km. per 37 val. ir 11 min. Tragiskoji mirtis juos patiko naktį į liepos 17-tąją, kai į jų numylėtąją Lietuvą tebuvo likę vos tik keletas šimtų kilometrų.

Darius ir Girėnas ištesėjo savo testamentame pažadą Jaunajai Lietuvai. Jie sakė: "Lituanicos laimėjimas tesustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir iškvepia juos naujiems žygtams. Lituanicos pralaimėjimas ir nugrimzdymas į Atlanto gelmes tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad sparčiuotais lietuvis būtinais įveiktų klastingąjį Atlantą tėvynės Lietuvos garbei. Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!".

Amerikos lietuviai, iš kurių šeimos tie du didvyriai buvo, kasmet liepos mėnesį prisimena Darius ir Girėną. Ypatingai Chicagoje, kur gražiame parke stovi didingas Dariaus ir Girėno paminklas, vyksta reto gausumo

minėjimai, dalyvaujant tūkstantinėms, minios. Viršum susirinkusiųjų galvų, kaip dabar jau kelinti metai iš eilės įėjo paprotin, praskrenda du lietuvių lakūnų vairuojami lėktuvai su lietuviškomis vėliavomis ant sparnų.

New Yorke Amerikos lietuvių legijono padalinys pirmasis pasaulyje pasivadino Dariaus ir Girėnu vardu. Chicagoje Amerikos legijonierių padalinys pasivadino tuo pačiu vardu ir kitur Dariaus ir Girėno arba jų lėktuvo Lituanicos vardu pavadintos organizacijos, gatvės, aikštės.

Zuvimo metais Darius ir Girėnas ėjo 37 metus. Darius tauragiškis, Girėnas raseinškis.

Darius Lietuvoje gimęs, vaiku atvykęs į Ameriką, čia baigęs mokslus, atitarnavęs Amerikos kariuomenėje savanoriu, dalyvavęs kautynėse Prancūzijoje, 1920 m. atsiranda

Lietuvoje ir įstoja savanoriu į Lietuvos kariuomenę, baigia karo mokyklą ir aviacijos kursus, tapdamas karo lakūnu. 1923 m. dalyvavo Klaipėdos krašto išlaisvinime. 1927 m. grįžta į Ameriką ir čia dirba kaip civilinės aviacijos lakūnas.

Darius jau nuo seno nesiojosi sumanymą be sustojimo nusikristi į Kauną. Jis sąkydavo, kad lietuvių tauta iš savo sūnų laukia drąsesnių žygių. Tuo metu dar niekas nebuvo nusiridęs be sustojimo iš Amerikos į Lietuvą, tad tai atlikti Darius norėjo. Ir kaip tik 1932 m. jam teko progos susitikti ir iškalbėti su vienmečiu žemaičiu Stasiu Girėnu.

Girėnas į Ameriką atvykęs 14 metų. Čia jis tarnavo kariuomenėje, baigė aviacijos mechanikos kursus, vėliau lakūnų mokyklą, gaudamas profesinį lakūno laipsnį.

Ir juodu nutarė savo sumanymą įvykdyti, be sustojimo nusikristi į Kauną.

Juodu įsirižo lėktuvą, bet neturėjo pinigų geram motorui, tad pasitarė su kitu buvusiu Lietuvos savanoriu kapitonu Petru Jurgėla, kuris padėjo sudaryti visuomeninį komitetą, skirtą imui remti.

Amerikos lietuvių visuomenės parama jie išgijo gerą motorą, kurį stropiai sutvarkė mechanikas Jasulaitis. Lėktuvas buvo pakrikštytas Lituanicos vardu ir toji Lituania, oranžinės spalvos dvivietis lėktuvas, nuvežė juos iš Amerikos į tauragišką mirtį.

A. B.

Atostogos kalnuose ADIRONDACK INN

JONAS URBONAS
Savininkas ir Vedejas

Šloje milžiniškoje Adirondack kalnų vasarvietėje rasite viską: gryną orą, pulkius kambarius, sveiką maistą, golfo lauką, teniso aikštę, ežerą su paplūdimiu, įvairius sportinius žaidimus.

SACADANGA PARK, N. Y.
(Netoli nuo Amsterdam, N.Y.)
Tel. Northville 175-176

Dabar

Vienybės Europos korespondento užuomina dėl maršalo Žukovo kelionės į Washingtoną, pasirodo, nebuvo iš piršto laužta.

Kumščia sudavus Europoje, žirkles atsiliepe Amerikoje...

Prezidentas Eisenhoweris savo spaudos konferencijoje aiškiai davė suprasti, kad dviejų šalių gynybos ministerių -- Žukovo ir Wilsono -- susitikimui jis nebūtų priešingas. Atvirkščiai, anot Ike, iš to galėtų būti naudos... taikai.

Bet dabar kyla klausimas, kaip į tai pažūrėtų vadinama viešoji opinija. Ar spaudos ir visuomenės protestai kartais neatbaidys maršalo Žukovo nuo tos kelionės?

Tik atsiminkime maršalą Tito...

Štai Daily News savo vedamajame jau primena, kad tas, anot Eisenhowerio, "teisingas komunistas" vis dėlto skerdęs Vengrijos patriotus ir kad jeigu jis čia atvyktų, tai tokie lenkai, vengrai, čekai, latviai, estai ir lietuviai gali demonstruoti.

Ir ne tik demonstruoti. Ko gero, anot Daily News, maršalą Žukovą dar gali pašauti arba ir visai nušauti...

☆

Miestai, kaip ir valstybės, neiškenčia nepasigyrę. Bet politikai, kurie melą vadina iškilmingai skambančiu propagandos vardu, dažnai būna priversti suvalgyti savo pačių žodžius.

Pavyzdžiui, New Yorkas, būdavo, giriasi, kad čia, "taikoje ir demokratijoje, gyvena 10 milijonų žmonių..."

Dabar, štai, oficiali statistika rodo, kad New Yorkas savo gyventojų skaičiumi yra trečias miestas pasaulyje...

Pirmoje vietoje Tokijo, antroje Londonas ir paskutinėje New Yorkas.

Pažymėtina, kad nė vienas šių trijų didmiesčių dar neturi 10 milijonų gyventojų.

Bet ne nuo gyventojų skaičiaus, pasirodo, pareina didmiesčių gerovė. Pavyzdžiui, toks New Yorkas nepajėgia subalansuoti savo metinių biudžetų.

Juo didesnis miestas, tuo didesnės jo administracijos išlaidos.

Nenuostabu, kad maži miestai, kurie faktiškai sudaro didmiesčius, visomis keturiomis kovoja dėl savo nepriklausomybės.

☆

"Paskutinis komunistinės Kinijos okupacinės armijos dalinys apleido Tibeto sostinę Laha. Tai sutarties tarp dvasinio vadovo Dalai Lama ir premjero Čou En Lai paseka. Pekinas per savo radiją prisipažįsta, kad jo kariuomenei nepavyko laimėti Tibeto kontrolę ir todėl vidaus administracija grąžinama patiemis tibetiečiams."

Tai gana įdomi žinia, kuri spaudos skiltyse betgi nebuvo plačiau aiškinama.

O tuo tarpū faktas, kad komunistinės Kinijos kariuomenės Tibete nebėra.

Šiuo atveju kinai, atrodo, gudresni už rusus. Šie lenkia, kol nulaužia. Kinai -- priešingai -- pamatę, kad luš, paleidžia.

Kaip ten bebūtų, Tietas, kur kas penktas vyriškis yra budistų vienuolis, komunistams, atrodo, neįkandamas.

Tai iš dalies primena senuosius romėnus: negalėdami įveikti skotų, jie apšaukė juos barbarais, su kuriais neverta kariauti...

Kita vertus, marksizmas su budizmu, kaip ir aliejus su vandeniu, nesimaišo.

JUOZAS TYSLIAVA

PATEPUS SVIESTU, MARKSIZMAS BUS GERIAU SUVIRŠKINTAS?

Viešėdamas Čekoslovakijoje, Chruščiovas Ostrovo mieste pasakė įdomią kalbą, kuri sukėlė ne tik dėmesio, bet ir nustebimo.

Ne dažnai pasitaiko, kad sovietinis vadovas tokiu laisvu tonu pripažintų marksizmo-leninizmo bankrotą, kaip tai padarė Chruščiovas.

"Kai tavo skilvis alkanas, pasakė Chruščiovas, kartais labai sunku suprasti marksizmo-leninizmo teoriją." Ir jis pridūrė, kad masės lengviau suvirškintų marksizmą, jei drauge su juo būtų patiekta gabalielis sviesto ir kšnis lašinių.

Matomai tas pastabas Chruščiovas taikė kokiems nors komunistų vadams ar būsimiems vadams duodamas suprasti, kad jiems nerūpėjo žmonių būtinybė. Tačiau jis leido aiškiai suprasti, kad po 40 metų marksizmo-leninizmo sovietų žmonės vis negauna pakankamai lašinių ar sviesto.

Chruščiovas dar pridūrė, kad spokoja ir būtų. Pasekmėje sovietų vadovas pastebėjo, kad komunistas nėra toks mėgiamas, kaip kad jis norėtų. Todėl jis ir pasiūlė, kad komunistiniai režimai pasistengtų duoti savo valdiniais daugiau maisto.

Šiuo pareiškimu Chruščiovas apvertė komunistinę teoriją aukštyt kojomis, sukeisdamas vietom tikslus ir priemones.

Paprastai komunistai perša marksizmą-leninizmą kaip teoriją ir praktiką, kuri turinti suteikti didesni gerbūvi, geresni gyvenimą didelėms liaudies masėms.

Tačiau kas "buvo žadėta 1917 m. netesėta dar ir 1957 metais. Tad šiandien Chruščiovas ir šilto atvirkščią kelią. Jis tvirtina, kad komunistiniai vadai turėtų stengti duoti liaudžiai bent kiek daugiau lašinių ir sviesto, kad žmonės mieliau priimtų marksizmą.

Kitais žodžiais, pagal atvira išdėstytą Chruščiovo doktriną, gyvenimo lygio pakėlimas laikytinas priemone pasiekti tikslui ir tas tikslas yra kaž kas, kas vadinama marksizmas-komunizmas.

Čia verta stabtelėti ir pasvarstyti. Visame pasaulyje, o ypač Azijoje ir Afrikoje, naujai nepriklausomybę gavusios

valstybės ieško būdų, kaip pakelti gyvenimo lygį ir sustiprinti savo santvarką. Vietiniai komunistai dažnai nurodinėja į Sovietų Sąjungą, kaip sektingą pavyzdį. Dabar gi ateina Chruščiovas ir sako, kad komunizmo siekimas tai nėra esmėje susirūpinimas liaudimi, bet tik susirūpinimas savo doktrina.

Kas gi yra toji marksizmo-leninizmo doktrina, kad jos įgyvendinimo siekdami komunistų vadai yra pasiryžę griebtis kraštutinių priemonių, kad kaip suteikti žmonėms truputį daugiau lašinių be sviesto.

Vėliausieji įvykiai Sovietų Sąjungoje atrodo duoda raktą šiai mislei išspręsti.

Tie įvykiai leido suprasti, kad pagrindinis komunistų vadų siekimas yra išlikti valdžioje. Tam atsiekti jie griebiasi savo tarpe valymų bei išvalymų, o kai jiems tai atrodo reikalinga ir vienos kitos lengvatos davimu savo valdomiems žmonėms. Kaip tik ši valdžios galybės aistra sukuria dilemą, prieš kurią stovi Chruščiovas ir jo sovietiniai bei Rytų Europos kolegos.

Kitą dieną kalbėdamas Pilsene, Chruščiovas stengėsi pa-

brėžti reikalingumą sovietinio bloko valstybėms susijungti ekonomiškai.

"Svarbiausiai mes turime su bendrinti savo gamybą krašto viduje ir visame socialistiniame bloke, nes būtų kvaila laukti pagalbos iš kapitalistinių kraštų."

Jis taip pat trumpai priminė ir "antipartiečius".

"Antipartinė grupė norėjo prieš išplečiant gamybą, statyti grūdams elevatorius bei šaldomus sandėlius... Aš gi manau, kad pirmoj eilėj reikia įsiskoti būdu numušti produktų kainą, o po to jau mes rasime geriausių sandėlius mūsų pačių skilvuiose."

Deja, čekoslovakų komunistų organas Rude Pravo ne visas Chruščiovo kalbas ištaisai spausdino. Kai kurias vietas praleido, ypač kiek tai liečia tautinių komunistų Jugoslavijoje, bei atsiliepiamus apie prezidentą Eisenhowerį.

Vienas aukštas čekoslovakų pareigūnas paklausta dėl tokios "cenzūros", atsakė:

"Chruščiovas pasako kai kuriuos dalykus, kurių jis neturėjo noro pasakyti."

KADA CHRUSČIOVAS PAJUTO "SOCIALINĮ NETEISINGUMĄ"?

Kas yra Nikita Chruščiovas ir kaip jis iškilo Kremliuje?

Kai Nikitali buvo 7 metai, niekas negalėjo nė pamanyti, kad jis padarys tokią karjerą, kad vieną gražią dieną jis taps visos Rusijos diktatorium.

Nikita Chruščiovas užaugo Kalinovkos kaimelyje, pietinėje Ukrainoje, netoli Kursko. Jo tėvas, Sergiejus Chruščiovas, buvo karšto temperamento, didelis mėgėjas valgyti ir gerti. Jis buvo kilęs iš Zaporogės kazokų, kuriuos caras išblaškė po Kubaną ir Ukrainą. Čia jis turėjo kalvę ir keletą dešimtinų žemės, kurią jo žmona su vaikais apdirbdavo, o jaunas Nikita turėdavo ganyti dvi karves, porą ožkų ir keletą kiaulių. Jau tada Nikita pasižymėjo tarp kaimo vaikų savo autoritetu ir jiems vadovaudavo žaidimuose. Be moksliniai jo gabumai buvo

menki, ir popas Ambraziejus retai jį matydavo savo parapijos mokyklos suolo.

Eidamas 15 metus Nikita virto kaimo "pažiba". Be jo neapsėdavo jokios vakaruškos, nes tai buvo ne tik geras šokėjas, bet ir nė kiek nemenkesnis už tėvą gėrikas.

Kai tėvas mirė, kalvė atiteko Nikitali ir jis jau mažiau beturėjo laiko savo mėgtamam žvejybai... kunigaikščio Kozlovskio ežere. Kartą dvaro sargas jį pagavo slapta bežuvaujant ir, apdaužęs, atidavė "uridainkui". Šis, konfiskavęs žvejybos įrankius, dar "įkrėtė" Nikitali užpakalį. Dėl to jis negalėjo užmiršti savo pirmojo "kontakto" su caristine administracija ir staiga pajuto "socialinį neteisingumą".

(Tęsinys 9 psl.)

V. MAŽELIO FOTOGRAFIJŲ PARODĄ APLANKIUS

ROMAS VIESULAS

Didžiuliam Willoughby foto reikmenų magazine, kuris savo apimtimi yra didžiausias New Yorke, o gal ir visame krašte, buvo surengta mūsų žinomo fotografo Vytauto Maželio fotografijų paroda. Viso buvo išstatyta 16 darbų, daugumas portretinių studijų.

Pirmu išpūdžiu reikia pažymėti, kad parodos lygis šioje kultūvuotoje aplinkoje yra aukštas. Paroda rodo nemažas fotografos -- portretisto ambicijas ir jas lygiai ambicingai pateisina.

Šią parodą reikia laikyti grynai foto -- portretų paroda. Šia linkme eina pagrindinė V. Maželio tendencija. Visumoje patiektoji portreto rūšis laikytina klasiniu portretu. Jie visi kompoziciniai išbalansuoti. Taip pat rūpestingai išjieskotos šviesos, jų akcentavimas, antriniai šviesos šaltiniai. Daugely atvejų kruopščiai užfiksuotas objekto faktūros aštrumas -- veido ceros, plaukų, rūbo, rankų. Visi elementai veda į pagrindinį šio fotografo uždavinį -- estetinį balansą. Didelis dėmesys skiriamas ir modelio tikrajai nuotakai. Tai yra uždavinys, kuris neateina dovana.

Aptariant atskirus portretus, vienu ryškiausių būtų galima laikyti V. K. Jonyno portretą. Čia ir efektas ir balansas labai gerai sujungti. Portretas turtingas ekspresyvia nuotaka, judesiu, išraiška. Rūbo ir pozos efektai, tiesa, staigoki, bet visumoje atestuota ir fotografą ir modelį ryškiu tikrumu. Panašaus efekto ir tikrovės geru junginiu reikia laikyti ir A. Varno portretą. Tik čia norėtųsi barti fotografą už modelio rankos dilbo iškišimą -- kuriame, paslėpus delną ir alkūnę, ranka beveik nustoja savo esmės ir kaip portretinė detalė neturi nei vaizdinio nei estetinio pateisinimo, nors, tiesa, duoda balansinę atsvarą. Šiaip portretas turtingas tonuose ir nuotakoje.

Kitai portretų grupei, kurioje vyrauja tikrovė -- vienu geriausiu būtų laikytinas J. Bacilio portretas. Šioje grupėje labai ryškiu bruožu galima laikyti taip vadinamą fotografinį sąžiningumą. Minimaliniai efektai -- maksimalinis modelio esmės prezentavimas. Šis uždavinys rečiau paperka žiūrovą, bet savo uždaviniu yra kurkas sunkesnis, nes pagrindinis veiksnys yra pats asmuo, savo esmėje, nuotaikos tikrumu, net būde. Ir čia mažas šalutinis efektas gali viską užslėgti. O atrodo, kad V. Maželis žino fotografinio efekto galią ir lygiai žino, kur jį eliminuoti ir jo atsisakyti. Šioje grupėje dar paminėtini prel. Meškauskio ir dr. Ad. Laskausko portretai. Ir čia modeliai yra tikrame savo "as" ir savo esminėje nuotakoje, išeinančioje iš paties žmogaus.

Trečioje portretų grupėje ryškiu bruožu būtų galima laikyti -- nuotaka. Taip savo nemeluotu tikrumu yra nuotaikingi R. Ingelevičiūtės ir D. Pajaujienės portretai. Nors fotografinės problemos čia gal ir mažiau, bet nuotaikinis elementas yra atsveriantis.

Parodoje buvo išstatyta ir keletas peizažinių motyvų. Paminėtinas stambus dvisakis medis savo faktūriniu turtingumu. Kiti gi vargu ar praturtina ir savo siužetu ir fotografiniams uždaviniams portretinės parodos lygį. Jau daug tikslingiau būtų įnešus šion parodon keletas portretinių -- fotografinių eskyzų, nes dabar labai ryškus studijinio portreto parodos pobūdis. Ir čia keletas laisvesnių portretinių elementų, vietoj tų krioklių ir mėnesienų, įneštų gražaus kontrasto į visumą. O neabejoju, kad tokių portretinių įsiekimų -- eskyzų fotografas turi daug ir įdomių. Kodėl jų neparodyti keletą? O juk eskyzas -- tai ir

W. F. Laukaitis, Baltimorės pašto staigos viršininkas, kurio portretas buvo išstatytas neseniai įvykusioje Vytauto Maželio fotografijos parodoje, New Yorke.

įsiekojimas ir kūryba ir vartai į visai naujas galimybes.

Kalbant bendrai apie V. Maželio fotografinę kūrybą, reikia pripažinti jį klasinio portreto šalininku -- kur visi fotografiniai elementai yra labai rūpestingai išbalansuojami. V. Maželis yra visus juos apvaldęs -- kompoziciją, šviesą, faktūrą, nuotaką. Tai yra ir gražus atsekimas ir stiprybė. Bet lygiai neabejoju, kad ir fotografas ir modeliai -- klientai tame randa lygiai išbalan-

suotą beveik garantuotą pasitenkinimą. O čia yra galimų pavojų spąstai, kuriuosna visiems mums lengva įkristi. O neabejotinai ir lietuvių žiūrovui ir fotografui pačiam rūpi Vytauto Maželio talento ateities projekcija. Tai yra rūpestis išlikti suolat gyvam.

Ateities akimis žiūrint, V. Maželis turi būti sąmoningas dviem aplinkybėm. Viena aplinkybė -- Maželis fotografas, kurioje slypi betarpiški pasiekimai, bet ir pasitenkinimo stagnacijos pavojai. Šion balon

gundys jį visi -- greito ir garantuoto efekto galimybė, pragyvenimas, kaprizingi modeliai, betarpiškos aplinkos opinija.

Antroji svarbesnė aplinkybė, tai Maželis -- fotografas kūrėjas. Šioje aplinkybėje yra daugiau vargo, bet ir neišsemiamos galimybės. Šių dienų fotografijos pažangumas, ir daug pavyzdžių aplink mus, pasiūlys patys kelius, kuriais eiti toliau. O eiti reikia kiekvienam, ir tam V. Maželis turi visus davinčius. Gražios sėkmės!

DAINŲ ŠVENTĖS KOMITETAS...

(Tęsinys iš I psl.)

Kiek paskraidę padebesiais, bendruomenės vadai, kalbama, nuleido sparnus. Seimui meninę programą patiekė A. Mikulskio vadovaujamas, kitų miestų choristais padidintas, Čiurlionio ansamblis!

Įdomu, kad DRAUGE neseniai buvo sūlyta selmo metų New Yorke parodyti Chicago vyrų choro pastatytą Rigoletto operą. Pats vyrų choras šiuo metu jau ruošiasi kitos -- Gounod Faustas -- operos pastatymui. Jei padarytas vertimas ir solistai pradėjo ruošti savo partijas. Rūdenį bus pradėtos ir repeticijos. Opera bus statoma tris kartas kovo mėn. viduryje. Ruošdamasis tam pastatymui,

vyrų choras susidūrė ir su įdomia kliūtimi. Rigoletto operai reikalingas vien vyrų choras, Faustui reikalingas mišrus choras. Todėl vyrai turėjo įsiekoti gražiosios lyties talkininkų. Jau turima 12, reikiai dar tiek pat. Chicagoje juokiamasi, kad vyrų choras "moteriškesnis".

Beįartinančio MARGUCIO 80 m. jubiliejaus proga Chicago simfoninis orkestras su solistais M. Kripkauskienė ir J. Vazneliu bei moterų chorą, A. Kučilno diriguojamas, į juostą įgrojo keletą MARGUCIO steigėjo kompozitoriaus Antano Vanagajčio dainų naujai prof. Jakubėno instrumentuotų. Dainos skambančios labai išpūdingai.

V. Tysliavienė, nuvykusi į Empire State Muzikos Festivalio koncertus vykstančius Catskill kalnuose, ta proga aplankė ir ilgametį Vienybės bendradarbį Joną Šiaučiūną, kuris netoli Ellenville, N. Y. prieš metus laiko nusipirko 99 akrų ūkį: Nuotraukoje (sėdi, iš kairės į dešinę) O. Aukštuolienė, Šiaučiūnienė ir Tysliavienė. Stovi: J. Čerpius ir Jonas Šiaučiūnas.

Kadangi prelato M. Krupavičiaus atsiminimai liečia mūsų nepriklausomą gyvenimą, ypač jo pradžia, tai ir koreguojant juos, tenka prisiminti Lietuvos kėlimosi metu buvusią mūsų vidaus politinę konjunktūrą. Lietuvos laisvinimosi metu atsikūrus nepriklausomai valstybei, kurios katalikai sudarė 87% visų gyventojų, tenka pripažinti, kad dvasininkų vadovaujami krikščionys demokratai nežiūrėjo į klystkelius, kurie plačiai visuomenel labai buvo žinomi, visuomeniniame valstybiniame gyvenime turėjo didelės įtakos. Dar būdinga ir tai, kad tos įtakos, jie visais būdais siekė. Todėl nieko nuostabaus, kad 1920 metais, renkant Steigiamąjį Seimą, dauguma lietuvių atidavė savo balsus už kunigų vadovautą ir balsams medžioti samoninagai sulipdytą Krikšč. Demokr. Ūkininkų Sąjungos ir Darbo Federacijos su bendra vieta krikščionių demokratų programa krikščionišką triplexą.

Tuo metu iš renkamų Steigiamąjį Seimą 112 atstovų, krikščioniškas triplexas pravedė 59 mandatus. Atseit, daugiau nei pusę. Reiškia, Steigiamajame Seime krikščioniškas triplexas turėjo teisėtą daugumą. Svarbiausia, kad besiformuojančios valstybės metu, ta jų teisėta dauguma buvo grynai lietuviška, išskiriant prof. dr. Juozą Eretą, kuris taip pat labai gražiai sutapo su lietuvių tauta ir net šiandien pozityviai reiškiasi tėvynės vadavimo byloje. Tos krikščioniškosios daugumos bendrieji lietuviški siekimai pilnai sutapo su visos lietuvių tautos laisvo nepriklausomo gyvenimo siekimais. Tad ir laimėjusiuose Seime krikščioniškų grupių sudaryta valdžia atakavo ne tik tuo metu gyvenusios krašto daugumos valią, bet ir ilgus amžius lietuvių tautos siektas aspiracijas. Reiškia, krikšč. demokr. St. Seime valdžia pasiekė legaliai ir demokratiškai laisvų rinkimų kelius.

Visai kitas klausimas dėl jų tariamo „demokratinio“ valdymo. Mat, patys krikščionys demokratai iš esmės nėra demokratai, bet vadistai. Jie savo vadizmą reiškiasi ne tik fiziniai, bet ir dvasiniai, ko negali žmonėms primesti kiti vadistai režimai. Šio dvasinio vadizmo diktatūros apimtis išplaukia iš R. Katalikų Bažnyčios sanketu pomirtiniam gyvenimui.

Jas labai gerai ir politikoje gavaizduoja vysk. Vincentas Brzevys, savo straipsnyje „Lietuvių tauta ir krikščionišką demokratiją“. Tėvynės Žargas III tom. Nr. 1 (8). Jis sako: „Kiekvienam tūnčiam teise balsuoti buvo priminta, kad jis papildys sunkią nuodėmę, balsuodamas už tokią politinę grupę ar asmenį, kurie aiškiai nepaiso krikščioniškos doktrinos“. Gi pusl. 74, sako: „Kas stengiasi didinti tarp katalikų nesutarimus turės sunkiai atsakyti Dievui ir Bažnyčiai!“

Savaime aišku, kad šios dvasinės diktatūros sanketijos turėjo labai didelės įtakos ne-

priklausomos Lietuvos Seimų rinkimuose, ypač Steigiamąjį Seimą renkant, kada dar katalikiškoji visuomenė nebuvo pilnai pažinusi krikščionių demokratų klasinio teisingumo, moralės ir jų demokratizmu pridengto vadistinio valdymo.

Pagal vysk. V. Brizglio dėstymą ir krikščionišką doktriną, tikintieji įvairiausių viešų rinkimų atveju, privalo balsuoti už krikščioniškas grupes bei jų išstatytus asmenis, nežiūrėdami išstatytųjų netinkamumo, nesąžiningumo ir tautos išnaudojimo, kaip kad krikščionių demokratų valdymo metu buvo. Pav. dr. J. Purickio sacharino byla, lašinių skutimo, Petrullo korupcijos, Ūkininkų Sąjungos apgaulės būdu išgautų iš ūkininkų draugiškų vekselių nesąžiningo panaudojimo. Juos panaudoję, šimtus ūkininkų, (kiti sako, viš tūkstančio išvarė iš ūkių) elgetomis.

Tiesa, savo „habilitacijoje“ prel. M. Krupavičius taip pat kalba apie toje byloje išvartymą iš ūkių, tik, žinoma, visai kitoj dvasioj ir kitų jo artimų asmenų. Šalia tų stambių buvusių bylų, buvo padaryta visa eilė kitų nesąžiningumų. Gi pagal Vysk. Vincento Brizglio dėstymą, katalikas balsuotojas, noris patekti dangaus ka-

ralystėn, privalo balsuoti už aiškiai jam žinomus jo paties ir tautos skriaudėjus. Šiuos visus skaudžius tikrovės krikščioniškojo triplexo nusikalstamuosius nusižengimus, prelatas „habilitacijos“ 37 tasoje patelstina ir net pakaltina Lietuvos valstybės teisimą provokacija, dėl kurio šmeižto, emigracijoje lietuvių tėsiniškai (Naulenos) pareiškė protestą.

Tenka pastebėti, kad krikščioniškas triplexas dar ir šiandien tvirtai laikosi seniai atgyvento vadizmo, kuriuo vadovaudamiesi visur kalba ne tik visų katalikų bet ir visos tautos vardu. Kal tuo tarpu, nekaltant jau apie tautos, daugumos katalikų pasitikėjimą seniai yra praradę. Tai aiškiai parodė 1922 metų Pirmojo Seimo rinkimų daviniai ir 1926 m. Trečiojo Seimo rinkimai. Tuo labiau to pasitikėjimo neturi šiandien ne tik pavergtoji tėvynė, bet ir čia, laisvajame pasauly, lietuvių emigrantų tarpe. Ačiū Dievui, lietuvių jau pakankamai valstybiškai subrandę ir labai gerai skiria tikėjimą nuo jų žeminančių krikščioniško triplexo siekiamų nešvarių politinių interesų.

KRIKDEMAI YRA VADISTAI

Jų vadizmas reiškiasi ne tik fiziniai, bet ir dvasiniai

DR. M. MISIULIS

Aukščiau suminėtos iškilios bylos aiškiai rodo, kad krikščioniškas triplexas savo valdymo metu visais būdais ekonomiškai tautą išnaudojo. Nebereikalo, po pralaimėtų 1926 metų rinkimų, valdžiai pasikeitus, buvo pradėtas kai kurių apdovanotų žeme jos gavimo teisėtumas tikrinti. Ir iš keleto neteisėtai gavytų net atimta. Apie tai kalba pats prel. M. Krupavičius savo „habilitacijos“ 8 tasoje. Tik be reikalo perdėtai sako: „Dabar prasidėjo valymas katalikų...“ (Krikšč. demokratai suplakami su katalikais). Žemės Reformos padarytas darbas buvo iš naujo peržiūrimas, kuriam pagal naujų valdovų nusistatymą, žemė nepriklauso...“

Tai melas. Pats Žemės Ūkio Ministeris prof. dr. Jurgis Krikščiūnas, nors jis politiškaikai priklausė valstiečiams liaudininkams, buvo katalikas. O taip pat neprastesnis patriotas lietuvis, kaip ir prel. M. Krupavičius. Jeigu, pagal 1923 metų visuotinio gyventojų surašymo statistinius duomenis ir pačių krikšč. demokr. teigimus, Lietuvos gyventojų 87% yra katalikai, tai ne jau kairiųjų valdžia atimta iš M. Krupavičiaus tariamų katalikų

žemę atidavė mažumų katalikams?

Krikšč. triplexas, savo išnaudojimams paslėpti, naudojo prieš tautą, jos atskiras grupes ir individualius jiems kludančius asmenis visai priešingą, jų pačių 1922 metų konstitucijos dvasiai terora. Prieš tautą buvo panaudotas teroras 1926 m. Trečiojo Seimo rinkimuose. Jį panaudojo M. Krupavičiaus vadovaujamas „Baltasis Žargas“ savo išleistame rinkiminiam atsišaukime. Gi apie grupinį terora ir pats prelatus savo „habilitacijos“ 34 tasoje praeinama užsimena. Čia jis kalba apie Seimo atstovo Kipro Eilinio gražbylystę, svarstant Steigiamajame Seime 1921 m. gegužės 18 d. socialdemokratų interpellaciją dėl Vilkaviškų, Marijampolės ir kitose vietose darytų kratų ir areštų. Prelatas pabrėžia, „kad interpellacija buvo atmeta, kaip nepagrįsta.“ Šioje vietoje M. Krupavičius prasilenkia su tiesa. Interpellacija buvo pagrįsta, tik krikščioniško triplexo demokratijoje ji nerado reikiamo atgarsio. Socialdemokratų interpellacija buvo dėl 1921 metų gegužės pirmosios krikšč. demokratų su savo valgyba siuntėjimo Suvalkijoje. Tuometinis jų siuntėjimas nepriklausomam Lietuvos gyvenime tolygaus neturėjo, išskiriant Suvalkijos ūkininkų judėjimo maišinimą, kuris turėjo visai kitonišką pobūdį.

Kitą savaitę: Krikdemų žvalgyba „valo“ Kalvariją.

JAROSLAV HAŠEK

Dėl atentato Sarajeve policijos valdyba buvo užkims-ta daugybė aukų. Jas gabeno vieną po kitos, ir raštinėje, kur buvo priimami areštuotieji, senis inspektorius pasitikdavo įeinančius geraširdžiu balsu:

— Šitas Ferdinandas jums brangiai atsieis!

Kai Sveiką įkišo į vieną iš daugelio pirmo aukšto kamery, jis ten rado šešių žmonių draugiją. Penki jų buvo susėdę aplink stalą, o kampe ant lovos, tarsi šalindamasis nuo jų, sėdėjo šeštasis — vidutinio amžiaus vyras.

Sveikas ėmė klausinėti vieną po kito, už ką jie pasodinti. Iš visų penkių, sėdinčių prie stalo, jis gavo beveik vieną ir tą patį atsakymą:

— Už Sarajeją.

Šeštasis, šalinesis nuo kitų penkių, pareiškė, kad jis, bijodamas kokio nors įtarimo, nenori su jais turėti nieko bendro, kadangi jis čia sėdi už tai, jog, norėdamas apiplėšti, bandė nužudyti vieną Holico valstietį.

— Sveikas atsisėdo už stalo prie sąmokslininkų, kurie jau dešimtą kartą pasakojo, kaip čia pakliuvę.

ŠAUNIOJO KAREIVIO

Išklausęs visas tas baisias sąmokslininkų istorijas, Sveikas rado reikalinga visiems išaiškinti, kad jų padėtis visai beviltiška.

— Mūsų reikalai prasti,— pradėjo jis paguodos žodžius.— Jūs klystate, sakydami, kad jums, visiems mums, nieko už tai nebus. Kam gi mes laikome policiją? Tik dėl to, kad ji mus baustų už mūsų ilgą liežuvį. Jeigu atėjo tokie neramūs laikai, ir šaudomi erc-hercogai, tai nėra ko stebėtis, kad tave veda į policiją. Visa tai daroma didesniai įspūdžiui, kad Ferdinandui prieš laidotuves būtų padaryta reklama. Kuo daugiau čia mūsų bus, tuo geriau: mums bus linksmiau. Kai aš tarnavau kariuomenėj, kartą buvo pasodinta pusė mūsų kuopos. O kiek nekaltų žmonių nuteisėta ne tik kariuomenėj, bet ir civiliniuose teismuose! Prisimenu, sykį viena moteris buvo nuteista už tai, kad pasmaugė savo naujagimius dvynukus. Nors ji prisiekdinėjo, kad negalėjo pasmaugti dvynukų, nes ji pagimdė tik vieną mergaitę, kurią jai pavyko uždusinti visai be skausmo, ją vis dėlto nuteisė už dviejų žmonių nužudymą. Arba imkim kad ir tą nekaltą čigoną iš Zabehlicų, kuris įsilaužė į smulkių prekių krautuvę kūčių naktį: jis prisiekdinėjo, kad buvo užėjęs pasišildyti, tik tas jam nepadėjo. Jeigu sykį pakliuvai į teisingumo rankas, jau blogai. Šitas blogumas yra būtinas. Vis dėlto reikia pripažinti — ne visi žmonės tokie niekšai, kaip apie juos galvojama. Tačiau kaip šiandien atskirsi padorų žmogų nuo šunsnukio, ypač tokiu rimtu metu, kai nudobtas Ferdinandas? Pas mus lrgi, kai tarnavau kariuomenėj, Budejovicuose, kažkas nušovė mīškę, už mokomosios aikštės, pono kapitono šunį. Apie tai sužinojęs, jis sušaukė mus visus, išrikiavo ir liepė kiekvienam dešimtam išeiti priekin. Aš, savaime suprantama, buvau dešimtas. Atsistojom mes „ramiai“, nė mirkelti nedrįstam. O kapitonas vaikšto prieš mus ir rekia: „Vaikatosi! Sukčial! Niekšal! Dėmėtosi os hienos! Visus jus už tą šunį reikėtų į karcerį sukišti, į makaronus sukapti, sušaudyti, į miltus jus sumalti reikia! Gailėtis jūsų nesigailėsiu,— dvi savaites man nė vienas neišeis iš kareivinių!“ Tai matote, tada kalba ėjo apie šunį,

VESTUVĖS PRIEŠ 100 METŲ

Prieš mūsų akis 1863 metų Tygodnik Iliustrovany (Iliustruotas savaitraštis). Štai iliustruotas aprašymas, kaip tuo metu, t. y. prieš 100 metų, vyko vestuvinės apeigos Ukmergės apylinkėse.

Vaikinas, išsirinkęs merginą, imdavo pirštį ir dumdavo pirštis. Pirštį pakviesdavo iškalbingą ir visoje apylinkėje gerbiama žmogų. Pririšę prie pakinktų skambalus, riščia įleikia į merginos kiemą. Įėję į vidų, abudu pasisveikina, po to piršlys pradeda aiškintis, kad turi svarbų reikalą ir nori pasikalbėti su tėvais. Piršlys pasakoja apie vaikiną turtus, giria jo darbštumą. Vėliau jis pereina prie kraičio. Kraičio reikalauja kuo daugiau.

Susitaręs su tėvais dėl kraičio, piršlys eina į kambarą pasiūlyti merginos, kurią atvedęs pasodina šalia vaikiną. Vaikinas pradeda kalbą, ką mergina

dirbanti, kaip besilinksminanti ir kt.

Antrą kartą atvažiuojus pirštis, mergina jau padeda piršliui nusivilkti ir pakabina jo apsiaustą. Jeigu ji to nepadaro, vadina, atsako tekėti už persamo vaikiną.

Kartu su piršliu ir vaikiną atsieda už stalo tėvai, mergina, vyresnieji broliai, seserys.

Pirmą stikliuką degtinės išgeria piršlys, po to įpila merginai. Mergina iš karto negeria, atsikalbinėja, purtosi, bet kalbėta paima stikliuką kaire ranka, paliečia juo lūpas, truputį paragauja. Išgėrus piršlio butelį, degtinę stato merginos tėvai. Geriant piršlys tariasi su mergina ir jos tėvais dėl pražvalgų dienos, tai yra vaikiną liko apžiūros.

Į pražvalgus dažniausiai atvažiuoja mergina su savo tėvais ir vyriausiu broliu, o kai kada tik mergina ir tėvai. Pasikalbė-

jė troboje, svečiai su vaikiną ir jo tėvais išėina apžiūrėti ūkio. Po to susirenka vėl į trobą ir prie pietų stalo susitaria dėl vestuvių dienos.

Pamergėmis dažniausiai kviečiamos nuotakos gimnaitės, pajauniais -- jaunojo gimnaitėms. Iš nuotakos pusės būna svočia, o iš jaunojo -- svotas.

...Kiemė dar tamsu, o jau jaunosios broliai arba svočia išėina prie vartų ir laukia atvažiuojančio jaunojo su savo svita. Ne taip lengva pakliūti į jaunosios kiemą! Atvažiuojus, prie uždarytų vartų vyksta maždaug toks pokalbis:

Jaunosios brolis: -- Kas čia?

Vienas iš pajaunių: -- Dar nebuvo svečiai.

Jaunosios brolis: -- O kiek jūs čia?

Vienas iš pajaunių: -- Kiek saulė turi spindulį, jūra smėlio, medžiai lapų, ponas pykčio, tiek ir mūsų jaunų.

Jaunosios brolis: -- O ko jums čia reikia, kokių paslaugų tikėtės iš mūsų?

Vienas iš pajaunių: -- Reikalaujame nakvynės, pasilinksminimo, saldžių žodelių, valgio, gėrimėlio. Mes ir mūsų arkliai pailsę, reikia mums baltų lovelių, pūko pagalvėlių.

KAIRĖJE: jaunoji su savimi pasiims kepaluką duonos ir asotį alaus.

Prie vartų jaunavedžius sutinka išverstais kailiniais apsivilkusi jaunojo motina.

plonų paklodėlių, sniego rankšluostėlių, arkliai stalinėlių, kepurėms vinėlių, o dėl mūsų jaunojo saulėtijos mergelės.

Jaunosios brolis: -- Jeigu daugiau nieko nereikalaujate, tai šia viską surasime.

Po šio dialogo atidaromi vartai ir į jaunosios kiemą įleidžiama visa jaunojo vestuvinė svita.

Išvydęs savo sužadėtinę, jaunasis įteikia jai dovaną, dažniausia, dvi poras batelių. Jaunūnias ant skarele apdengtos lėkštės atneša vestuvinį vainiką.

Nuotaka paima vainiką, o svočia išėga jį iš nuotakos plaukus.

Prasideda giminių, o po to visų svečių palaiminimai. Nu-

silenkdama iki kojų tėvams ir giminėms, jaunoji kartoja: "Laiminkite mane šiuo nedėliu rytą su žalių rūtų vainikėliu, šilkų kasnyku".

Iš bažnyčios visi užėina į karčiamą, čia prasideda pietūs, o po to muzika ir šokiai. Populiariausi to meto šokiai buvo "Pagalvėlė", "Gegutė", "Kara-lius".

Iš karčiamos su dainomis ir muzika nuotakos pusė važiuoja į savo, o jaunojo pusė grįžta į savo namus.

Atvykus į jaunosios namus, prasideda iškilmingiausioji dalis. Visi sėdasi už stalo, muzikantai groja pačiais įvairiais instrumentais, kaip kanklėmis, cimbolais, smuikais, armonikomis.

Antradienį vakarė, arba trečiadienį iš ryto (vestuvės paprastai vykdavo sekmadienį) atvažiuoja jaunas su savo svita.

Kada visi pasilinksmina, svočia sudeda jaunosios krautį į vežimą ir su juo išvyksta į jaunojo namus. Paskui ir visos vestuvės keliai į jaunojo pusę. Jaunoji su savimi pasiima kepaluką duonos ir asotį alaus, kuriuos parsiveža į jaunojo namą. (Alus buvo laikomas kaippo šeimoms stiprybės, o duona -- pasiturinčio gyvenimo simbolis).

Prie vartų jaunavedžius sutinka išverstais kailiniais jaunojo motina. Lėkštėje laikydama duonos, druskos, asotį alaus ir pinigų. Jaunavedžiai atsilaužia po gabaliuką duonos, pasisūdo druska, suvalgo ir nueina į svirną arba į kambarą, pasidėda atvežtą asotį alaus, duoną, o iš ten eina į kambarą. Jaunojo ūkyje pokylis trunka taip pat dvi -- tris dienas. Tokiu būdu vestuvinės apeigos iš viso tęsdavosi apie savaitę laiko.

"NIDA" CAPE COD

nepakelčiama vieta ir atostogų polisiui ir vasaros malonumams.

Atviras Atlantas, šiltas Golfo vanduo, sausas pušynas, gražūs kambariai, geras lietuviškas maistas, be to čia pat Hyannis su visais moderniais kurorto įrengimais.

Vasarvietė veikia iki rugsėjo pabaigos. Užsakymai siunčiami:

Valerija Norvaišienė
P. O. Box 367, West Hyannisport, Cape Cod, Mass. Tel. Hyannis 1687-W4.

ŠVEIKO NUOTYKIAI

o dabar apie poną erc-hercogą. Reikia įvartyti baimės, kad gedulas atrodytų prideramas.

— Aš nekaltas, aš nekaltas! — kartojo pasišiaušėlis.

— Jėzus Kristus buvo taip pat nekaltas, o jį vis dėlto nukryžiuvo. Argi kur nors kada kam rūpėjo nekaltas žmogus.

Sveikas atsigulė lovon ir ramiai užmigo.

Tuo metu atvedė du naujus suimtuosius. Vienas jų buvo bosnietis. Jis vaikščiojo po kambarą, griežė dantimis, ir kas antras jo žodis buvo nešvankiausias keiksmas. Jį kankino mintis, kad policijos valdyboj gali dingti jo kromelis su prekėmis.

Antrasis svečias buvo traktierininkas Palivecas, kuris, išvydęs savo pažįstamą Sveiką, išbudino jį ir tragišku balsu sušuko:

— Ir aš jau čia!

Sveikas širdingai paspaudė jam ranką ir tarė:

— Labai malonu. Aš žinojau, kad tasai ponas išlaikys savo žodį; jeigu pažadėjo atėti jūsų pasiimti, tai ir atėis. Toksai tikslumas — brangus dalykas.

Ponas Palivecas, atvirščiai, pareiškė, kad toks tikslumas — šūdo vertas, ir patylom paklausė, ar šitie areštuotieji ne vągys, nes tas jam gali pakenkti kaip prekybininkui.

Sveikas paaiškino, kad visi čia atsidūrę už erc-hercogą, tik vienas sėdi už tal, jog, norėdamas apiplėšti valstietį iš Holico, kėsinosi jį nužudyti.

Palivecas įsitzėidė ir pareiškė, kad jis čia pakliuvo ne dėl kokio nors mulktio erc-hercogo, o dėl jo didenybės Imperatoriaus. Ir kadangi tas visiems buvo įdomu, jis papasakojo, kaip musės apdėrgė jo didenybę Imperatorių.

— Apteršė man jį bestijos, — baigė jis savo nuotyki, — ir pagaliau įstūmė mane į kalėjimą. Šito musėms aš nedovanosiu! — pridūrė jis rūščiai.

Sveikas vėl nuvirto lovon, bet mlegojo neilgai, kadangi atėjo sargybinis vesti jį kvoton.

Lipdamas laiptais į trečią skyrių, Sveikas nemurmdamas nešė savo Golgotos kryžių, nė nepastebėdamas, kad jis pavirtęs tikru kankiniu. Perskaltes užrašą:

DIDŽIAJAME KARE

„Spiaudyti ant laiptų draudžiama“ Sveikas paprašė sargybinį leidimo nusisplauti į spiaudyklę ir, švytėdamas savo paprastumu, įžengė į raštinę su žodžiais:

— Linkiu labo vakaro visiems kendrai ir kiekvienam atskirai!

Vietoj atsakymo kažkas jamavo į šonkaulius ir pastūmė prie stalo, už kurio sėdėjo ponas šaltu kaip valdininko veldu, su žvėriško žiaurumo bruožais, tartum jis ką tik būtų nužengęs iš Lombrozo knygos „Nusikaltalių tipai“.

Jis plėščiai pasižiūrėjo į Sveiką ir pasakė:

— Neapsimesk idiotu.

— Aš čia nieko nekaltas, — atsakė rimtai Sveikas. — Mane iš kariuomenės atleido už idiotizmą. Ypatingosios komisijos aš oficialiai pripažintas idiotu. Aš esu oficialus idiotas.

Ponas su nusikaltėlio veldu sugriežė dantimis.

KRYŽKELES

A. VIENUOLIS

70000 KARIŲ PUOTAVO NEMUNO SALOJ

Būtų užtekę 2000 vyrų juos sumušti

Stalai ir didikų krėsiai taip pat buvo papuošti ir išdabinti žaliomis rūtelėmis, bruknių uogienojais ir skaisčiais jurginiais. Didžiojo magistro, kunigaikščio Vytauto ir kitų valdovų krėsiai buvo papuošti šilkais ir iš šiltų kraštų atgabentomis rožėmis. Visi stalai jau buvo nukrauti šaltų valgių, užkandžių, gėrimų. Tarp stalų stovėjo didelės alaus statinės, buvo sukrautos ragaišio stirtos, duonos kepalų kalnai, mėsos, daržovių ir kupetos primedžiotos žvėrienos ir paukštienos. Saloje ir Nemuno krantuose degė laužai, apie kuriuos krutėjo šimtai virėjų ir kepėjų ir ruošė valgius. Valgio ir gėrimo buvo paruošta 70.000 žmonių, nes apie tiek buvo sutraukta kariuomenės.

Kryžiuočiai ir sąjungininkai, traukdami iš Prūsų, nebuvo alkani, nes pakeleje visur buvo užtektinai parangta maisto, bet dar iš tolo pamatę pažadėtąją salą pagonių krašte, pamatę degančius laužus ir užuodę gardžius kepsnius, kaip alkani vilkai puolė prie valgio. Nemune pasidarė susikimšimas, krantuose sumišo vėliavos, dalys, būriai ir taip visi susispaudė, kad nebuvo jokios tvarkos. Knechtai, nušokę nuo savo arklių ir palikę juos apsunkintus amūnicija ir pašaru, brovėsi prie stalų, mušėsi, stumdėsi ir, ką pagriebę, kimšo sau burnon. Kiti užplūdė salą, įsilaužė į didikų ložas, ir jokie trimitai, jokie tvarkdariai negalėjo jų suvaldyti ir sutvarkyti. Labai godūs valgiui pasirodė ir riteriai; ir jie laužėsi prie stalų, stumdėsi, brovėsi ir griebė, kas arčiau pakliuvo po ranka.

Kai užėmė už stalų savo vietas didikai, buvo bendra malda, o po maldos didysis magistras pasakė trumpą kalbą. Ne tik knechtai, bet daugumas brolių ir riterių ir meldėsi, ir kalbos klausė prisikimšę pilnas burnas kokio valgio. Ir kai po maldos tėvas vienuolis palaimino ir peržegnojo valgius, valgytojai vieni jau buvo geroškai įpusėję, kiti ir visai pasisotinę.

Kaip tyčia, buvo labai graži diena, švietė saulutė ir nė mažiausio vėjelio. Iš Žemaičių, nuo kalnų, plaukė oru per Nemuną ilgos švelnutės voratinklių gijos, narpliojosi apie stalus, kėdes, užkliūdavo už tiltų. Padangėmis lėkė iš šiaurės į pietus klykiančių gervių virtinės; per Nemuną iš Sūdavijos į Žemaičių miškus ir atgal skraidžiojo teterviniai, kėkštai, geniai, lupučiai; nuo Kuršių marių atlėkdavo verkdamos baltosios žuvėdros ir, pasisukiojusios viršum salos, apverkusios savo sutryptus lizdus, kuriuose jos vasarą išsiperėjo, vėl neskubėdamos ir iš lėto mosuodamos kreivais, iškirptais sparnais, nuskrisdavo į vakarus.

Iš abiejų Nemuno pusių, toliese ant kalnų briauną ir kriaušių, stovėjo raitų ir pėsčių žemaičių pulkeliai; tylomis žiūrėjo jie į puotaujančius savo amžinuosius priešus, kurie pasistiprinę tuojuo pasipils po visas apylinkes žmonių ir turto medžioti. O ten, arčiau Kauno, nuo kalnų žiūrėjo į puotaujančius tamsūs ramūs miškai ir, rodos, galvojo ir spėliojo, ko jų čia tokia daugybė atvyko. Tuose miškuose landžiojo slapti Skirgallos žvalgai ir taip pat su pasibaisėjimu žiūrėjo į tokią dar nematytą atvykėlių titveiką.

Ilgai užtruko kryžiuočių ir sąjungininkų puota; prasidėjo ji apie pusiaudienį ir tęsėsi iki vidunakčio. Daugelis riterių ir brolių persivalgę susirgo pilvais, kiti nusigėrė; niekas nieku nebesivaržė. Juo toliau, juo darėsi triukšmingiau; vienur kitur žemaičiai susiėmė su kryžiuočiais, anglų riteriais su prancūzais.

Nieko negėręs kunigaikštis Vytautas žiūrėjo į šį išrinktųjų riterių bei karių kadrą ir galvojo, kad užtektų dviejų trijų tūkstančių gerai ginkluotų vyrų iškapoti ir sugrūsti Nemunan visai šitai girtuoklių ir apsirijėlių gaujai.

Nusėdus saulei, dešiniajame Nemuno krante pasidarė kažkas nesuprantama: nuo kalno galvotrukčiais atbėgo palaidų knechtų būrys; šaukdami „žemaiten, žemaiten“, jie visa mase puolė į stovyklą, kur už stalų dar tebesėdėjo ir tebepuotavo kryžiuočiai ir svetimėliai. Tie, pamane, kad juos

puola žemaičiai, stvėrėsi kalavijų gintis; bet juos užgulė iš čia pat esančių stalų kiti puotautojai, kurie, pamatę bėgančius knechtus, palaikė juos puolančiais žemaičiais; persigandę ir jie pasileido bėgti į tiltus. Pasidarė baįsi maišatis ir kamšatis: parvertę stalus, išvartė kėdes, ir tie puotaujančių, kurie sėdėjo prie pat kranto, visi buvo nubraukti į Nemuną. Kiti puolė tiltą ir norėjo perbėgti ant salos; tiltas neišlaikė tokios daugybės iš karto susigrūdusių žmonių ir įlūžo. Kariai sukrito vandenin, kol atrišo valtį, kol jie prisivyrė prie skęstančiųjų, daugelis žmonių prigėrė, kitus nunešė Nemuno srovė.

Iš vidurio salos gerai matėsi, kad jokių žemaičių nėra ir kad joks priešas jų nepuola, bet ne taip lengva buvo tai visiems pasakyti ir girtus bei apsirijusius įtikinti. Visa tai matė didysis magistras ir kunigaikštis Vytautas.

— O Donner Wetter, verfluchtene Schweine! — išsiplūdo didysis ordino magistras ir liepė trimtuoti — „ramjai“.

Bet ir trimitas ne taip greit paveikė: bendro siaubo apimti žmonės nebenorėjo klausyti nei trimtų, nei savo vadų, o visi grūdosi krūvon, brovėsi į valtį ir bėgo panemune atgal į Prūsus.

Kai visi nurimo, paaiškėjo, kad jokių žemaičių nebuvo ir niekas nepuolė ir nesivijo. Siūstė tardytojai išaiškino, kad ėję sargybas broliai pradėję užkabinėti ant kalnų stovinčius kaimiečius ir jų moteris. Vis dar buvę njęko, bet kai atėjusi nuo garbės stalo nauja sargyba ir norėjusi atskirti moteris nuo vyrų, žemaičiai supykę, puolė knechtus ir geroškai juos apdaužė. Kiti, kurie išsprukę sveikesni, pasileidę bėgti prie kranto ir tuo sukėlė didelę pamiką.

Puota ėjo toliau. Didžiojo magistro įsakymu buvo ištatyta iš riterių stipri sargyba ir abiejuose Nemuno krantuose paruošta nuolat budinti atšarga.

Pernakt saloje ir Nemuno krantuose degė laužai, degė žibintai.

Rytojaus dieną patekėjusi skaisti saulutė nušvietė sąjungininkų stovyklą, kuri buvo labiau panaši į karo lauko lignonę; daug karių sirgo pilvais, kiti miegojo užsikniaubę ant skobnių, suvirtę pastalėse; kiti ieškojo gėrimų likučių atsipagirioti.

Kunigaikštis Vytautas seniai jau buvo atsikėlęs ir, vaikščiodamas salos pakraščiu, šypsojos iš Skirgallos nesuaprotėjimo nakčia atsiūsti į puotą bent porą tūkstančių gerai ginkluotų vyrų.

Anksti, atsikėlė ir Konradas Valenrodas: sėdėjo jis savo karališkoje vakarykštėje ložėje, parėmęs galvą žiūrėjo į Lietuvos šilus anapus Nemuno ir apie kažin ką galvojo. Buvo nelinksmas. Kai kunigaikštis su juo pasisveikino, jam pasirodė, kad ir didysis magistras nesidžiaugia ramiai praėjusia naktim.

Vaikščiojo kunigaikštis, šypsojos ir, žiūrėdamas į tyliai plaukiantį Nemuną, džiaugėsi, kad viskas praėjo gerai.

Toli Nemunu iš vakarų pasirodė burinė valtis. Kunigaikštis ja susidomėjo. Kas tai galėtų būti? Ar kokie atsilikėliai? Ar kas nors skubą iš Marienburgo? Ar kieno pasiuntiniai pas didįjį magistrą? O gal kas pas jį patį?

Dar nepriplaukę salos, iš valtios sutrimitavo. Kunigaikštis nusiuntė porą savo bajorų sužinoti, kas atvyko. Bajorai greit sugrįžo su atvykusiu. Tai buvo bajoras Mintautas, vienas tų, kurie išlydėjo į Maskvą jo dukterį Sofiją. Kunigaikštis pažino jį dar iš tolo ir stabtelėjo.

— Būk pasveikintas, šviesiausias kunigaikšti: tavo duktė, šviesiausioji kunigaikštė Sofija, siunčia tau sveikinimą ir padėką už visus rūpesčius...

— Dėl ko tu iš kelio grįžai? — gan rūščiai pertraukė jį kunigaikštis.

— Turėjome nemalonų įvykių, šviesiausias kunigaikšti. Bet tenubaudžia mus mūsų kerštingi dievai, jei mes bent kiek buvome apsileidę... Mes...

* Po perkūnais, prakeiktos kjaulės! (vok.)

VASAROTOJAMS

Gražios gamtos aplinkumoje, prie Quaddric ežero, Thompson, Conn., atostogoms priimami vasarotojai, savaitgaliams, išskyloms.

Žuvingas ežeras, geros žvejybos sąlygos aplinkėse. Paprasti ir motoriniai laiveliai.

Erdvūs miegamieji, dideli laisvalaikiams praleisti kambariai. Dušai. Televizija. Žaidimai.

Valstybės tvarkomi ir prižiūrimi Quaddric ir Memorial Parko paplūdimiai.

Virtuvė vedama prityrusio lietuvio virėjo.

J. PAKNYS

Box 126, Thompson, Conn.
Tel. Putnam-Walnut 8-7736

Lietuviai Advokatai

CLEMENT A. VCKET

(Vokietaitis)
41-40 74th STREET
Jackson Heights 73, N. Y.
Newton 9-6620

K. W. MICHELSON

87-14 111th Street
Richmond Hill 18, N. Y.
Virginia 6-6060

ST. BREDIS, Jr.

37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
APplegate 7-7083

A. J. WESLAN

16 Court Street
Brooklyn, N. Y.
TRiangle 5-6116

A. ANDRIUSKEVIČIUS

Laikrodininkas - Juvelyras
Didelis pasirinkimas
BRANGENYBIU
485 Grand Street
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-2318

JGHN BALTADUONIS

Frankford Avenue
C A F E
1700 Frankford Avenue
PHILADELPHIA, PA.

ALL LANGUAGES
TYPEWRITER Co., Inc.

Lietuviškos ir angliškos rašomosios mašinėlės žemiausiomis kainomis:
Nuo \$30.00 ir t.t.

Taip pat skaičiavimo mašinos, mimeografas ir kiti raštinės reikmenys.
119 WEST 23rd STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel. CHelsea 3-8086

Lietuvių dėmesii!
NEWARKE ATIDARYTAS OFISAS
SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUR
Siunčiame maisto produktus, naujus ir devėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

Siuntiniai išsiunčiami 48 valandų bėgyje.

Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą.
Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje.
Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.
Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu mūtu.

PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS
Siųskite siuntinius gimintiesiems!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.
Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. po piet.
Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.
Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark.
314 MARKET ST. NEWARK, N. J.
Package Express Co. Mitchell 2-2452
(Siuntiniai persiunčiami su Parcel to Russia, Inc., leidimu)

Patikimiausia firma siuntiniams persiųsti į SSSR,
Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą ir kitus kraštus:

PARCELS TO RUSSIA, INC.

1530 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 16, N. Y.

Mūsų firma dabar taip suorganizuota, kad kiekvienas siuntinys išsiunčiamas per 2-3 dienas ir adresatą pasiekia per 6-8 savaites. Oro paštu siuntiniai pasiekia per 6-8 dienas. Galima siųsti naujus ir devėtus drabužius, maisto produktus, vaistus, slūvamos mašinos, akordijonus ir kitą. Garantuojame gavėjo pasirašytą kvitą. Firma atidaryta kasdien, taip pat sekmadieniais nuo 9 iki 6 valandos, šeštadieniais nuo 8 iki 4 val.

Telefonas IN 7-7272, 7-6456.

MŪSŲ SKYRIAI:

New York City, 78 Second Ave., ORchard 5-1540
Detroit 12, Mich., 11601 Jos. Campau Ave., TOwnsend 8-02. 3
Hartford, Conn., 651 Albany Avenue, CHapel 7-5164
Los Angeles, Calif., 1217 S. Vermont Ave., DU 5-6550
Philadelphia, Pa., 832 North 7th Ave., WA 3-1747
Chicago, Ill. 3741 W. 26th St., GR 7-2126
Newark, N. J. 263 Market Street, MArket 2-6937

PARK FLORIST
MATTHEW MAZEIKA,
Savininkas

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

80-15 JAMAICA AVENUE   **WOODHAVEN 21, N. Y.**
(Skersai nuo Haven teatro)   Tel. Virginia 9-3112

DOVANŲ SIUNTINIAI

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR
KITAS SOVIETŲ RUSIJOS DALIS

APMOKANT MUTĄ ČIA

Pagal specialiai sutartą INTURIST, Maskvoje, leidimą
AR JŪS IESKOTE?

- * Patikimos Bendrovės
- * Skubaus ir veiklaus patarnavimo
- * Bendrovės su daugiau kaip 25 metų patarnavimo
- * Tinkamo atlyginimo pagal nuostatus
- * Mandagaus kiekvienam paskirai rodomo dėmesio individuališko pakavimo
- * Pristatymo įrodymo -- jūsų siuntinio gavėjo parašo
- * Bendrovės, kur kyšius imti yra draudžiama.

PARCEL DEPARTMENT

GLOBE TRAVEL SERVICE

<p>PHILADELPHIA 6, PA. 716 Walnut St., Tel. Lombard 3-3455. Kasdien 9-5. Trečiadien. 9-8.</p> <p>CHICAGO 32, ILLINOIS 4102 Archer Ave., tel. FRemont 6-6399. Kasdien 9-7, šeštadien. 9-5 val.</p> <p>DETROIT 10, MICHIGAN 6446 Michigan Ave., Tel. TA-shmore 5-7360. Pirm. antr. treči. ketvirt. 9-6, penktadieniai ir šeštadien. 9-9 val.</p>	<p>NEW YORK 23, N. Y. 1991 Broadway, tel. LYceum 5-0900. Kasdien ir šeštadien. 9-5. (Sėkmadieniai uždaryta.)</p> <p>CLEVELAND, OHIO 1165 East 71st St., tel. UTah 1-0307. Kasdien 10-7. Sėstadien. 10-5 val.</p> <p>SO. BOSTON, MASS. Room 10, Ellis Bldg., 409 E. Broadway, Tel. ANDrew 8-8764. Kasdien 9-5, šeštadieniai 8-2, ketvirtadieniai 9-7.</p>
---	---

Atsiųsdami siuntinius mums paštu taip pat susilauksite tokio pat skubaus ir tinkamo patarnavimo. Sėskaita jums išsiunčiama tą pačią dieną, kada gaunamas jūsų siuntinys. Informacijos ir katalogai jums siunčiami paprašius.

KADA CHRUŠČIOVAS...

(Tęsinys iš 4 psl.)

Dabar Nikita pradėjo domėtis revoliucine literatūra, ypač teroristo - revoliucionieriaus Kravšinskio knyga, kurioj visa laiką buvo kartojama apie "socialinį neteisingumą" ir "mirtį caro policijai".

Nikita Chruščiovas nutarė bėgti iš kaimiečių luomo, kuris Rusijos Imperijoje buvo pats žemiausias. Jis nuvyko į Charkovą ir tapo pramonės darbininku. Tada Nikitai buvo 17 metų. Iš karto jis atsidūrė revoliucionierių grupėje ir 1911 m. viename mitinge pasakė pirmą savo kalbą. Ji buvo nereikšminga, bet atkreipė žvalgybos dėmesį. Kitą dieną Nikitą turėjo bėgti į Mariupolį.

Karas jį užklupo dirbant Lugansko garvežių fabrike ir tuo būdu išvengė mobilizacijos. Žinodamas, kad mažiausias nusikaltimas jam gali atidaryti duris į Sibirą, Nikitą sėdėjo kaip pelė po šluota, laisvą laiką skirdamas mokymuisi.

Kilus revoliucijai, Nikitai jau buvo 23 metai. Tada jis jau nebuvo tas nemokytas Kalinovkos kaimietis. Miesto tarybos pirmininko Klementi Vorosiłovo dėka, Nikitą, kad ir nepriklausydamas partijai, gavo vadovaujamą vietą raudonoje gvardijoje, kur jis pasižymėjo kovose, buvo sužeistas ir vėliau vadovavo pirmajam Donbaso pulkui, o 1918 m. tapo bolševikų partijos nariu.

Po Brest-Litovsk sutarties, kuri atskyrė Ukrainą nuo Rusijos, Nikitą skiriamas žemės ūkio skyriaus viršininku Kurske ir, vykdamas su raportu į Maskvą, pirmą kartą susipažįsta su Leninu. Klek vėliau jis lanko Charkovo universitetą, pasiryžęs tapti agronomu. Gal ir būtų juo tapęs, jei ne konfliktas tarp Stalino ir Trockio.

Kai 1924 m. naujasis Ukrainos komunistų partijos sekretorius Kaganovičius, Stalino igallotas kovoti su trockizmu, atvyko į Charkovą dalyvauti studentų mitinge, jis buvo audringai sutiktas. Mat, dauguma studentų buvo trockistai, ir nežiūrint švilpimų ir keiksmų, tik vienas studentas drįso pasirodyti tribūnoje, palankiai atsiliepdamas apie Stalino politinę liniją. Jo kalba padėjo pravesti Kaganovičiaus pasiūlytą rezoliuciją.

-- Kas tas studentas? -- paklausė Kaganovičius.

-- Tai Nikita Chruščiovas.

Kitą dieną Kaganovičius pasikvietė Nikitą Chruščiovą

ir šis susitikimas buvo to politinės karjeros pradžia. Kaganovičius 20 metų buvo jo globėju.

Bet, nemokėdamas rusų kalbai ukrainietiška (Chruščiovas buvo kazokų kilmės ir kalbėjo rusiškai, o tuo metu ukrainiečių kalba jau buvo oficiali administracijos kalba) Nikitą negalėjo dėti daryti karjeros ir Kaganovičius jį pakvietė į Maskvą. Kovą su trockistais buvo baigęs bet vyko "trynimasis" su dešinioliais, Rykova, Bucherinu ir kitais. Kaganovičiui buvo pavesta tvirtai savo rankose laikyti Maskvą. Jis prisiminė Nikitą ir jį paskyrė vienos nogramos Maskvos apylinkės partijos sekretorium. Nikitai GPU rankas tuojau atidavė 500 "opozicionierių". Po to jis darė sėkmingas valymo misijas Rostove ir Kijeve, už ką gavo Stalino padėriną.

Kai 1941 m. kilo karas tarp Sovietų ir Vokietijos, Chruščiovas generolo laipsniu skiriamas vadovauti Ukrainos partizanams ir čia jam teko artimai dirbti su maršalais, Timošenko ir Zukovu.

Stalinui nutarus 1949 m. perorganizuoti partijos sekretoriatą, jis prisiminė "nuostabią ukrainiečių", linksmius ir anekdotais, šokiais ir dainomis. Dabar pavedamą jam antrojo sekretoriaus pareigas. Pirmuoju sekretorium buvo Malenkovas.

Vėliau jam Stalinas pavedė paruošti naują partijos statutą, ir tai buvo visiškai pasitikėjimo ženklas. Bet po 8 mėnesių Stalinas mirė. Betriko 4 metų, kad šis Kalinovkos kalvio sūnus, svajones apie socialinį teisingumą, likviduotų savo globėją Kaganovičių.

REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAIČIAI
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 7-2089

TINKAMIAUŠIA VIETA ATOSTOGOMS

Geresnės, gražesnės ir patogesnės vietos vasaros atostogoms ir piknikams, kaip GREEN PAVILLION prie puikaus Ronkonkoma ežero, niekur nerasite. Palangos smėlio paplūdimis, didelis restoranas, ilgas baras, erdvi salė šokiams bei pramogoms, aikštė automobiliams, įvairios sporto bei žaidimo priemonės pirmos rūšies maistas ir neribotas gėrimų pasirinkimas. The Green Pavillion savininkai, Petras ir Frances Cibuls, kviečia tautiečius ir jų organizacijas dabar užsisakyti datą bei laiką savo atostogoms, iškydoms bei piknikams.

THE GREEN PAVILION

Lake Ronkonkoma, L. I.

(Tel. Ronkonkoma 9-4180)

KINIJOJE KIAULĖ BUVO SVARBIAUSIU GYVULIU

Manoma, kad namine kiaulė, kaip ir arklys, turi dviejų kilmę. Nabejotinai vyrauja Azijos kilmė, bet tam tikros įtakos turėjo čia ir europinis šernas.

Jau baslinės statybos laikais kiaulė galejo būti naminis gyvulys, nes tų laikų palaikuose randama jos skeleto dalių. Manoma, kad anų laikų žmogus dar neaugino jų taip, kaip jos yra auginamos dabar, atseit, tvartuose, bet laikė jas pusiau laisvas, panašiai kaip dabar aptinkame daugelyje pusiaujo kraštų.

Graikų rašytojas Herodotas rašo, kad kiaulės buvo auginamos senoviniame Egipte jau nuo pirmosios dinastijos laikų. Tačiau jos nebuvo aukštai vertinamos; ištisus jų būrius žmonės varydavo į laukus pasėtiems grūdams į žemę įspausti. Net buvo kiek baurimasi tais gyventojais, kurie augindavo kiaules — jie būdavo neprileidžiami net prie šventyklų bendruomenių. Dėl to jas ir vaizduoti senuose kultūros paminkluose būdavo neleidžiama; tik vėlesniais laikais, pasikeitus pažiūrims, imta drauge su kitais gyvuliais vaizduoti ir kiaules.

Kiniečiai, kurie, kaip žinoma, tūkstančius metų gyvena sėslų gyvenimą ir verčiasi gyvulininkyste, priešingai, laikė kiaulę bene svarbiausiu naminiu gyvuliu. Yra pagrindo manyti, kad jie pirmieji pradėjo kiaules auginti, ir šis naminis gyvulys iš Kinijos paplito Malajų kraštuose, Naujojoje Gvinėjoje ir kitose Ramiojo Vandenyno salose.

Kada ir kokių keliu Azijos kiaulė pateko į Europą, nėra žinių, bet tikra, kad šių dienų kultūrinės kiaučių veislės, o taip pat ir Anglijos kiaulės, turi pagrindinius Azijos rytų kiaučių bruožus.

Vėlesniais laikais, būtent, baslinių pastatų laikotarpiui besibaigiant, azijietiška kiaulė susikryžmino su europiniu šernu. Daugelyje kraštų ir dar nelabai seniai Lietuvoje bei Gudijoje, ypač miškingose jų vietovėse, galima būdavo rasti naminių kiaučių su aiškiais šerno požymiais. Ypač būdinga joms ilga pleišto pavidalo galva ir kuprola kaip karos nugara. Šios kiaulės, lyginant su kultūrinėmis jų veislėmis, yra labai vikrios, knislios ir sugeba peršokti gana aukštą tvorą. Šių kiaučių paršiukai dažniausiai yra išilgai dryžuoti, visai kaip ir šerniukai.

NAMINIAI GALVIJAI

Nėra abejonės, kad naminiai galvijai atsirado labai seniai ir veikiausiai kartu su šunimis. Šis įvykis žmogaus kultūrai turėjo nepaprastos reikšmės, nes pieno vartojimas ir dirvos arimas tai du pagrindiniai kultūros faktoriai. Aukštai vertinami ir kiti gyvulininkystės produktai, ir čia reikia įžiūrėti priežastį, kodėl jautis ir karvė rytų kraštuose virto tikiybinių kulto objektu. Indijoje karvė ligi šių dienų laikoma šventu gyvuliu, ir laimingas jaučiasi ūkininkas, jeigu karvė paragauja jo atvežtų į turgų daržovių. Galvijų kultas iš Indijos persimetė į Egiptą, ir čia jautis virto tautiniu dievu. Tačiau Egipto šventikai suprato, kad, laikydami šventais visus galvijus, galėtų pažeisti žmogaus ekonominius interesus, todėl šventųjų buvo skelbiamas tik vienas jautis — Apis. Daugelio rytų šalių tikyba reikalavo iš žmogaus tam tikrų pareigų raguočių atžvilgiu. Taip buvo senovėje Palestinoje, o Graikijoje senaisiais laikais užmušus jautį net būdavo baudžiama; panašiai elgdavosi ir romėnai, nes jautis buvo laikomas žmogaus draugu ir javų deivės Ceres tarnu. Rašytojas Plutarchas rašo, kad jis negalėjęs parduoti savo pasenusio jaučio.

Pasidairę kultūros istorijos šaltiniuose, matome, kad galvijai nuo seniausių laikų yra žmogaus palydovai. Vienas iš seniausių europiečių kultūros dokumentų yra baslinės statybos pėdsakai, ir čia apskiai randama naminių galvijų palaikų. Kadangi jie daugiausia randami durpese, jiems duodamas durpynų galvijų vardas. Seniausiuose baslinių pastatų palaikuose randama nedidelio ūgio veislė, bet vėlesniuose pastatuose aptinkama stambesnė rasė, o jau istoriniais laikais — net skirtingos išvaizdos galvijų, iš ko matyti, kad įvairiose vietose žmogus išvedė skirtingas veisles.

Vis dėlto ir Europos galvijai labai įvairūs, ir čia pūrinama bent penki tipai. Jų priešaky statomos rąšės, kilgijos iš tauro (*Bos primigenius*). Tauras — tai didžiulys

lis galvijus, pasirodęs Europoje ledynų laikotarpy, daugiausia vidurinėje ir rytinėje jos dalyje, bet nebuvo svetimas ir Azijos vakaruose. Lietuvoje taurų skeleto likučių randama labai daug. Deja, taurai jau seniai žmogaus išnaikinti. Užsiliko duomenų, kad buvusioje Mazovijoje (rytinė Lenkijos dalis netoli vakarų Lietuvos sienos) 1599 metais buvo jų 24 galvos, o 1627 m. buvo užmuštas paskutinis. Yra žinių, kad Šveicarijoje jų buvo užsilikę iki XI amžiaus pradžios, nes tų laikų dokumentuose tauriena buvo įminima sąrašė valgių, kurie per velykas buvo laiminami san Galeno vienuolyne.

Kaip tauras atrodė, mes tikrai nežinome, nes joks muziejus neturi nei iškamšos, nei pilno skeleto. Daugiausia galima spręsti apie jo galvą, nes svėikų kaukolių randama nemaža, ypač durpynuose ir upių dugne.

Lietuvoje seniau gyveno dar vienas stambus laukinis galvijus: didžiulis, riestaragis, durpinės spalvos gaubiantis plauku. Tai stumbras. Stumbrų, matyti, apskiai būta visoje Lietuvoje, nes jų kaulų bei puikiai išsilikusių kaukolių randama visame mūsų krašte. Be to, yra ir vietovardžių, kilusių nuo to gyvulio vardo, pvz., Stumbriščiai. Per pirmąjį pasaulinį karą bebuvo likę tik keletas šimtų stumbrų Belovežo girioje (buv. Gardino gubernijoje) ir antra tiek Kaukazo papėdėje, Kubanės srityje. Ir vienur, ir kitur stumbrai buvo išnaikinti iki paskutinio.

TRUMPAI

* Stasys Pupekis atleistas iš Tarybų Lietuvos švietimo ministerio pareigų ir į jo vietą paskirtas Mečys Gedvilas, buvęs ministerių tarybos pirmininkas

* Patirta, kad kun. Vladas Mironas, buvęs Lietuvos ministeris pirmininkas, miręs 1954 m. širdies liga.

MICHAEL MIŠKINIS

Tarpininkauja tautiečiams, norintiems pirkti ar parduoti farmas.

Reikalingi patarimų, liečiančių ūkininkavimą, visada kreipiasi į Michael Miškinį.

138 BETTON ROAD
YONKERS, NEW YORK

ATOSTOGOS
prie Atlanto vandenyno

NEW PLAZA

EMILIJA MIKONIENĖ, sav

Amherst and Madison

Margate City, N. J.

Tel. Atlantic City 5445

JONO ANDRULIO GAMYBOS LIETUVIŠKI SŪRIAI

Savo skoniu ir kokybe yra žinomi Amerikoje ir Kanadoje
MICHIGAN FARM CHEESE & DAIRY, INC.
Fountain, Michigan

Aptarnavimui ir informacijai rytinėse valstybėse prašoma kreiptis:

PETER LISAUŠKAS, 64-09 CLINTON AVENUE, MASPETH, N. Y. TEL. TW 4-8087

ALLIANCE CRYSTAL COCKTAIL BAR
Kazys Buividas
Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausias rūšies maistas, įvairiausi gėrimai. Vakarais muzika prie baro.
DU ORKESTRAI, FLOOR SHOW IR ŠOKIAI
80 St. Marks Place New York, N. Y.
(8th St. ir 1st Avenue) Telefonas: GRamercy 7-9765

Draudimo reikalais, taksų paruošimas, Notarinių dokumentų tvirtinimui, kreiptis į
JUOŽA ANDRIUSĮ
GENERAL INSURANCE BROKER - NOTARY PUBLIC
Uzpildomi federaliniai ir valstybės taksai, tvirtinami dokumentai ir atliekami visu rusiu draudimai: gyvybes, namu, baldų, automobiliu, bizniu ir t.t. Geras Patarnavimas.
87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Kasdien iki 8 v.v. Sest. iki 6 v.v. Tel. Virginia 7-4477

Visame New Yorke nerasite gražesnių ir patogesnių salių kaip
GRAND PARADISE
Ką nerengtumėte: koncertą, vestuves, prakalbas ar šoktus -- salėse gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.
J. WEINSTEIN, Reikalų Vedėjas
320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 7-1123

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.
BARAS - RESTORANAS * VYTAUTAS BELECKAS, Sav.
Salė vestuvėms, susirinkimams, parengimams.
1883 MADISON STREET BROOKLYN 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties, Ridgewode) Tel. EV 2-9586

LIETUVIŠKI SŪRIAI
Lietuviški sūriai, gaminami Michigan valstybėje yra švieži nes jie atgabenami lėktuvais:
Petro Lisausko krautuvėje taip pat galite gauti lietuviškos Boston Baking Co. gamybos duonos, lietuviškų desų ir šviežių, tiesiai iš fermos atvežtų kiaušinių.
Lisausko krautuvėje gaunami tik švieži produktai.
PETRAS LISAUSKAS
64-09 CLINTON AVENUE MASPETH, N. Y.
(Prie Maspetho Lietuvių baznyčia) Tel. TW 4-8087

MISIŪNŲ DEGTINĖS KRAUTUVĖ
RAY'S LIQUOR STORE
Juozas ir Izabelė Misiūnai, sav.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas. Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
103-55 LEFFERTS BLVD., RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

BARAS IR RESTORANAS
JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas
Stiklinis baras. Viena gražiausių užėigų Brooklyne.
273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9533

NORITE GEROS -- MENIŠKOS FOTOGRAFIJOS
Portreto, šeimos, vaikų, įvairių progų - vestuvių, krikštynų, gimtadienių, pobūvių ir pan. nuotraukų.
Jums geromis sąlygomis padarys
VYTAUTAS MAŽELIS
422 Menahan Street, Ridgewood, Brooklyn, N. Y.
Tel. HY 7-4677

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
ORMAN & MICHELSON
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

SCHUYLER SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
of Kearny, N. J.
IŠTEIGTA 1924 m.
Julius Paknis, President
George Katilus, Vice-pres.
Peter W. Velevas, Ex. Mgr.
Joseph M. Belza, Treasurer
Mrs. S. Dasker, Asst. Sec'y
24 Davis Avenue
KEARNY, NEW JERSEY
Atdara kasdien, išskyrus šė- tadienius ir šventadienius, nuo 10 v. r. iki 3 v. p. Penktadienių vakarais nuo 6 iki 8:30.
MOKAMA 3
Kapitalas \$1,600,000

TONIKAS VIDURIAMS
Cia yra naminė gyduolė: mlšinyš šaknų, žolijų ir sėklių. Ji vartojama arba tos formoje nuo šių ligų: skilvito nevirškinimo, inkstų (kidneys), odos išbėrimo, gerklės užkimimo, plaučių uždegimo, vidurių liuosavimo, puslės ligų, širdies supykimo, šurpuliavimo, peršalimo, dieglių, reumatizmo, bronchito, rožės, riemens deginimo, galvos skaudėjimo, sąnarių gėlimo, ir nuo daugelio kitų vidurių ligų. Šios arbatos svaras kainuoja \$4.00.
ALEXANDER'S CO.
414 Broadway
South Boston 27, Mass.

J. Markiewicz AND SONS, INC.
Laidotuvių Direktoriai
15 TRUMBULL STREET
New Haven, Connecticut
Telefonas: LOcust 2-9229

KARLONAS FUNERAL HOME
Lietuviams tarnauja daugiau kaip 20 metų.
280 CHESNUT STREET
New Britain, Connecticut
Telefonas: 9-1181

ŠAUTUVAI
Kastik medžioklės sportui reikalinga, yra gaunama mūsų krautuvėje. Mes parūpiname leidimus. Taip pat siunčiame šautuvus į Europą.
ZIRMO COMPANY
146 Park Row
New York 7, N. Y.
Tel. R Ector 2-0231

TRAUN'S BAR RESTORANAS IR BARAS
AUGUST TRAUN, Savininkas
E. Cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-9785

HELEN POVILANSKIENE
Baras - Restoranas - Salė šeimyninėms pramogoms
138 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9737

M. AND Z. COLLISION WORKS
JULIUS MALDUTIS
Pulankstyčių automobilių dalių ištiesinimas, pakeitimas naujomis, dažymas ir poliravimas
937 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
(Tarp Morgan ir Bushwick Ave.) Tel. EVergreen 8-9794

Pajamų mokesčių, buhalterijos ir apdraudos reikalais kreiptis į --- **FRANK DIMAS**
764 CYPRESS AVENUE RIDGEWOOD 27, N. Y.
(Du blokai nuo Myrtle Ave. stoties, Canarsie line)
Atdara kasd. nuo 3 v.p.p. iki 9 v.v. Sest. nuo 10 r. iki 6 v.v.
Telefonai: EV 1-4774, MI 2-4076

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE
ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS
26 Court Street Brooklyn 1, N. Y. 700 Caroline Ave. N. Valley Stream, N. Y.
Ain 4-6400 Valley Stream 5-0783
LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS
Salės šokiams, vestuvėms ir kitokiems pobūviams prie namomis kainomis. Geriausi gėrimai pigiausiomis kainomis. Lietuviški maisto gaminiai.
Patriotiniu organizacija susirinkimams patalpos nemokamai. Visais reikalais kreiptis į klubo vedėja V. E. MIKALAUŠKA
280 UNION AVE BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9672

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
43 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

SHALINS FUNERAL HOME
W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
44-02 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. Virginia 7-4499

AUGUST P. GUSTAS, Inc.
AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
364 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y.
KOPLYCIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR Tel. EVergreen 7-4774

PATRICK FUNERAL HOME
335 NORTH WOOD AVENUE LINDEN, NEW JERSEY
Telefonas: Linden 2-4119

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVICIUS, Direktorius
110 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: STagg 2-4409

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams.

New Yorkas ir Apylinkė

PRAMOGOS IR SUSIRINKIMAI

Ant. Banionis, Vienybės bendradarbis iš Detroit, Mich., išvyko į Angliją atstovauti skautis tarptautiniame skautų saskrydyje. Jis taip pat dalyvavo skautų saskrydyje, Valley Forge, Pa.

I. Budreckis, biznietus ir veikėjas iš Elizabeth, N. J., buvo sužeistas, jo automobilui susidūrus su sunkvežimių.

V. Gailūnas, V. Gedminas, B. Danaitis, B. Čepas, K. Matonis, D. Glodas, Manomaitis ir kiti sveikino Vienybę iš skautų saskrydžio, Valley Forge, Pa.

J. Rapševičius, Vienybės skaitytojas, apleidžia New Yorką ir žada apsigyventi Miami, Floridoje.

W. B. Lubinas, ilgametis Vienybės skaitytojas Philadelphiaje, Liberty Federal Banko direktorius, staiga mirė nuo širdies smūgio. Liko žmona ir duktė.

J. Ginkus išvykęs atostogų į Mendery ūkį, White Sulphur Springs, N. Y.

Dr. V. Misiulis, mūsų bendradarbis Detroit, buvo atvykęs aplankyti savo draugų bei pažįstamų New Yorke. (Vienybėje spausdinamos jo pastabos dėl M. Krupavičiaus atsiminimų).

E. Vainiūnienė iš Philadelphiajos keletui dienų buvo atvykusi į New Yorką aplankyti savo seserį, Tysliavienės ir Gedgaidienės.

M. Bekerienė, žinoma biznietė, ilgametė Vienybės skaitytoja, pasistatė gražius gyvenamus namus East Islip, L.I.

R. L. Petrauskaitė, dr. Stasio ir Onos Petrauskų duktė iš Elizabeth, N. J., baigusi Sv. Patricko aukštesniąją mokyklą su aukso medaliu ir gavusi Manhattanville College stipendiją, medicinai studijuoti. Regina Laimutė Petrauskaitė taip pat yra veikli skautų tarpe.

Inž. Vladas Dilis, nuvykęs su žmona Izabele atostogų į SLA vasarą Atlantic City, N. J., siunčia linkėjimus Vienybei ir jos skaitytojams.

Bronė Spudienė su seseria Marija Akelienė praeitą savaitę lankėsi Pottsville, Pa.

Grazina Rannitienė, rašytoja A. Rannito žmona, siunčia linkėjimus iš San Francisco, Cal.

Liepos 19 d. Lietuvių Piliečių Klubo salėje, Brooklyne, įvyko Dariaus ir Girėno transatlantinio skridimo ir jų mirties 24 metų sukakčiai paminėti prakalbos. Kalbėjo J. Tysliava, J. Petrėnas ir Dariaus-Girėno Paminklų Statytį Komiteto nariai. Be to, dainavo solistė Irena Stankūnaitė, akomponuojant muzikai J. Stankūnui. Nuotraukoje, publikos dalis. Priešakyje, Kundrotas, Petrėnas, Spudienė, adv. Briedis ir Moptvila.

(Vienybės nuotrauka)

Remtinai įstatymo projektas

Jau kuris laikas Washingtono kongresiniuose sluoksniuose kalbama apie reikalą pakeisti JAV imigracijos įstatymą ta prasme, kad asmenys norint imigruoti į Jungtines Amerikos Valstybes, gautų daugiau lengvatų kvalifikuoti imigracijai.

Kadangi šiais metais jau nėra laiko šį įstatymą pagrindinai pakeisti, grupė JAV senatorių įteikė kongresul laikino įstatymo projektą, kuris bent iš dalies palengvintų naujiems imigrantams įvažiavimą į Jungtines Amerikos Valstybes.

Šis naujasis įstatymo projektas, dabar žinomas kaip S.2410, senatoriai įteikė kolektyvai: Kennedy, Pastore, Lausche ir Humphrey.

Jeigu šis įstatymo projektas būtų priimtas, jis galėtų iki 1959 metų birželio mėnesio, Per tą laiką nemažai mūsų tautiečių galėtų atvykti ir įsikurti šiame krašte.

Įstatymas, tarp kita ko, duotų šias svarbesnes lengvatas:

1) Išleisti neribotą skaičių našlaičių, Amerikos piliečių išaukštų;

2) Išleisti ribotą skaičių džiovininkų, turinčių šiame krašte artimų giminių;

3) Išleisti Amerikoje gyvenančių asmenų tėvus be kvotos eilės numerio;

4) Tokios mažos valstybės kaip Lietuva, iki 1959 m. gautų dalį 80,000 neišnaudotų kvotos eilės numerio, paskirti kitoms valstybėms, kurios to to skaičiaus neišnaudojo.

Be to, įstatymas numato visą eilę kitų lengvatų, palankių norintiems emigruoti. Norėdami padėti savo tautiečiams tremtyje ir kitur gyvenantiems didesniais kiekiais imigruoti į Jungtines Amerikos Valstybes, raginkime savų valstybių senatorius ir Atstovų Rūmų narius remti šį įstatymą.

Šio įstatymo priėmimas padidintų lietuvių šeimą Amerikoje.

P. Šverėklis su dukterimi Ona stundėta linkėjimus iš Los Angeles, Cal.

MIRĖ K. ČELEDINAS

Liepos 8 d. Chilton Memorial ligoninėje, Riverdale, N. J., mirė ilgametis Vienybės skaitytojas Kazys Čeledinas, kilęs iš Žemgailių km., Andrijaivos valsč., Kretingos apskrities. Vėlonis buvo 68 m. amžiaus. Palaidotas iš Sv. Marijos bažnyčios į Gates of Heaven kapus, Hanover, N. J. Buvo kuklus, bet giliai sąmoningas lietuvis patriotas. Vienybę skaitė nuo 1913 m. Anksčiau vėlonis gyveno Brooklyne, kur turėjo siuvyklą. Liko giliame nuliūdime žmona Kazimiera, sūnus Edvardas (atskridęs iš Kalifornijos į laidotuves), duktė Elzbieta Moir, du broliai ir dvi seserys. Užuojauta likusiems šeimos nariams.

V. J. Dilis

R. A. Šlepetytis iš Linden, N. J., šį pavasarį balgęs Newark College of Engineering ir gavęs Master of Science cum laude, liepos 15 d. išvyko su žmona, dukrele ir uošvione Kazimiera Klimiene atostogų į Kennebunkport, Maine.

Siuvėjų Unijos Lietuvių 54 Skyriaus mėnesinis susirinkimas įvyksta liepos 24 d. 5:30 val. vak. Unijos patalpose, 11-27 Arion Place, Brooklyne. Nariai prašomi gausiai dalyvauti. Būs svarbių pranešimų.

Kipras Sakalauskas
Skyriaus Sekretorius

Siuvėjų Unijos Lietuvių 54 skyrius kviečia visuomenę liepos 27 d., šeštadienį, į metinį siuvėjų pikniką, Polish National parke, 108-11 Sutphin Blvd., Jamaica, N. Y. Šokiams grės siuvėjų orkestras, Pradžioje 2 val. p. p. Įžanga 90 c.

Juozas Kazokas, žinomas New Haveno lietuvių veikėjas, ilgametis Vienybės skaitytojas, neseniai pasitraukė iš gyvųjų tarpo. Liko žmona Elzbieta ir dvi augintinės.

Stasys Šakočius, ilgametis fotografas ir Vienybės skaitytojas Pittston, Pa., mirė liepos 7 d. Vėlonis taip pat buvo žinomas kaip scenos darbuotojas.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SAJUNGOS ORGANAI

Per Lietuvių Žurnalistų S-gos neseniai užsibalgusius rinkimus be Centro valdybos, kurios sąstatas Vienybėje paskelbtas, buvo išrinkti ir kiti organai. Garbės teismą sudaro: Kazys Mockus, dr. J. Leimonas ir D. Čibas. Kandidatai: Petras Viščinis ir kun. E. Petrelevičius. Visi hostoniškiai.

Į naująją S-gos kontrolės komisiją įėjo šie čekagiečiai: dr. Kazys Suoga, kun. Juozas Prunskis ir dr. Bronius Dirmeikis.

PARDUODAMAS

Baras ir restoranas gražioje vietoje trečdalis bloko nuo jūros ilankos, gerame stovyje, namas su terde sale, garazas dviem automobiliams, taip pat laukas masinoms pasistatyti. Kreiptis: JURGIS PUPKIS, 401 Bay View Ave., Ocean Gate, New Jersey.

PARDUODAMA

Highland Parke gražioje vietoje gražus kampinis 2 seimų murinis namas, 5 ir 6 kambariai, pardavus bus abu butai parastinti, aliejaus sildymas, murinis garazas, kaina \$21,000. Kreiptis: J. GRABAU, 227 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. ST 2-7524.

ISNUOMOJAMA

gražus, naujai išdekoruotas 5 kambarių butas Maspeth. Pageidaujama biznierių pora. Skambinti IL 8-1459.

PARDUODAMI

labai gražus ir moderniški, beveik nauji, valgomieji kambatio baldai. Kreiptis telefonu LO 1-0444.

Motiejiaus nuotykių

